

Güvercin

OSMANLI POSTA TARİHİ
ARAŞTIRMA DERNEĞİ BÜLTENİ

İLKBAHAR 2026
YIL 1 - SAYI 1

OSMANLI – ALMAN SAHRA POSTASI İŞ BİRLİĞİ
POSTACI KAPIYI, HAYDUT POSTAYI ÇALAR
PUL, DAMGA VE TARİH
OSMANLI DEVLETİ'NDE DENİZ POSTA TAŞIMACILIĞI
1892 POSTA REHBERİ
ARŞİVLERDEN
PUL HİKAYELERİ
KİTAP TANITIMI

OSMANLI POSTA TARİHİ

İÇİNDEKİLER

3

EDİTÖRDEN

Oral AVCI

4

BAŞKANIN MESAJI

Turhan TURGUT, RDP FRPSL

TAKDİM

Ziya AĞAOĞULLARI
Türkiye Filateli Dernekleri
Federasyonu Başkanı

5

**BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA
OSMANLI - ALMAN SAHRA
POSTASI İŞ BİRLİĞİ 1914-1918**

Turhan TURGUT, RDP FRPSL

9

**POSTACI KAPIYI,
HAYDUT POSTAYI ÇALAR**

Prof. Dr. Zekeriya KURŞUN

13

PUL, DAMGA ve TARİH

Oral AVCI

17

**OSMANLI DEVLETİ'NDE
DENİZ POSTA TAŞIMACILIĞI
BÖLÜM 1**

Prof. Dr. Tanju DEMİR

24

1892 POSTA REHBERİ

Bülent PAPUÇÇUOĞLU

30

ARŞİVLERDEN

Dr. M. Levent ACAR

31

PUL HİKÂYESLERİ

Mine AYÇİÇEK

32

KİTAP TANITIMI

Devlet-i 'Aliyye,
Bülent PAPUÇÇUOĞLU

34

ETKİNLİKLER

KÜNYE

Yayınlayan:

OSMANLI POSTA TARİHİ ARAŞTIRMA
DERNEĞİ - OPTAD

Dernek Başkanı:

Turhan TURGUT, RDP FRPSL

Yayın Sorumlusu:

Oral AVCI - Genel Sekreter

Tasarım & Mizanpaj:

Mine AYÇİÇEK

Yayın Türü:

Sürelî Yayın

ISSN Numarası:

3150-0080

Telif Durumu:

© 2026 OPTAD

Tüm hakları saklıdır.

EDİTÖRDEN...

Osmanlı posta tarihine yönelik kişisel yolculuğum, Nisan 2018’de elimde bulunan Osmanlı ve Irak posta dönemine ait birkaç pul ve zarfı bir bütünlük içinde incelememle başladı. Başlangıçta yalnızca bir koleksiyon çalışması gibi görünen bu süreç, kısa süre içerisinde beni Osmanlı Irak’ının son dönem siyasi ve idari tarihine uzanan daha geniş bir araştırma alanına yönlendirdi.

Özellikle İngiliz işgali yıllarında Osmanlı pulları üzerine yapılan sürşarjlar ve bu pullarla dolaşıma girmiş posta materyalleri, posta nesnelerinin yalnızca filatelik objeler olmadığını açıkça gösteriyordu. Zarfları kronolojik olarak değerlendirmeye başladığımda, 1917–1923 yılları arasındaki dönüştürme sürecinin; savaşın, diplomatik gelişmelerin ve idari değişimlerin doğrudan posta uygulamalarına yansıdığını fark ettim. Bu keşif, posta tarihinin geçmişi anlamada ne denli güçlü bir kaynak olduğunu ortaya koyuyordu.

Arşiv belgeleri, posta mühürleri, sürşarjlar ve kullanım örnekleri yan yana getirildiğinde, bir posta teşkilatının işleyişinden çok daha fazlasının okunabildiği anlaşılmaktadır. Posta materyalleri, kimi zaman resmî belgelerin dahi sessiz kaldığı ayrıntıları ortaya çıkararak dönemin siyasi ve diplomatik atmosferini açıklayabilmektedir. Böylece kişisel koleksiyon çalışması, farkında olmadan posta tarihi disiplinine atılmış ilk adım hâline geldi.

Bu yolculuk, posta tarihi alanının duayen isimlerinden Sayın Turhan Turgut’un rehberliği ve katkılarıyla yeni bir boyut kazandı. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi iş birliğiyle Kasım 2022’de gerçekleştirilen Osmanlı Posta Tarihi Çalıştayı, bu alanın yalnızca koleksiyonculuk çerçevesinde değil, akademik araştırma açısından da son derece derin ve kapsamlı bir disiplin olduğunu açık biçimde ortaya koydu. Çalıştayda sunulan bildiriler ve yapılan tartışmalar, Osmanlı posta tarihinin dünya posta tarihi içerisindeki yerinin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini göstermekteydi.

Bu süreç sonrasında koleksiyonerler, araştırmacılar ve akademisyenlerin ortak çabasıyla Osmanlı Posta Tarihi Araştırma Derneği kurulmuş ve derneğimiz faaliyetlerine başlamıştır. Amacımız, yaklaşık seksen yıl boyunca üç kıtaya yayılmış bir posta teşkilatının mirasını belgelemek, araştırmak ve bilimsel yöntemlerle gelecek nesillere aktarmaktır.

Elinizdeki bülten, bu ortak vizyonun doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Yılda iki kez yayımlanacak olan bu yayında; araştırma makaleleri, arşiv belgeleri, koleksiyon incelemeleri ve posta tarihine dair yeni bulgular aracılığıyla alanımıza katkı sunmayı hedefliyoruz.

Stanley Phillips, Stamp Collecting: A Guide to Modern Philately adlı eserinde posta tarihini şu sözlerle tanımlar:

“‘Posta Tarihi’ terimi belki de belirsizdir—sıradan bir kişi bunun yıllar boyunca posta hizmetlerinin tarihini tanımlamak için kullanıldığını düşünebilir. Ancak bu terim, ilgi çekici posta işareti taşıyan zarflar, kartlar ve diğer öğeler aracılığıyla posta hizmetleri hakkında bilgi sunan materyalleri ifade eder.”

Bizler de bu anlayış doğrultusunda, posta tarihinin yalnızca pullardan ibaret olmadığını, aksine geçmiş toplumların sosyal, ekonomik ve diplomatik hafızasını taşıyan bir belge dünyası olduğunu göstermeyi amaçlıyoruz.

Bu yayının hazırlanmasında emeği geçen tüm araştırmacılara ve okuyucularımıza teşekkür eder, bültenimizin Osmanlı posta tarihi çalışmalarına kalıcı bir katkı sağlamasını temenni ederim.

Sağlıcakla kalın.

Oral AVCI

BAŞKANIN MESAJI...

Osmanlı İmparatorluğu'nun zengin posta tarihini keşfetmeye adanmış bültenimizin ilk sayısını sunuyoruz. Osmanlı Posta Tarihi Araştırma Derneği'nin bülteni olarak yılda 2 defa çıkaracağımız bu yayın, imparatorluğun kıtalar ve kültürler arasında uzanan karmaşık iletişim ağını gözler önüne sererek posta tarihimizin unsurlarını incelemeyi amaçlıyor.

Osmanlı İmparatorluğu, Evrensel Posta Birliği UPU'nun kurucu üyeleri arasında yer alarak posta hizmetlerinin evriminde de önemli bir rol oynamıştır. 1840 sonunda ilk organize posta sisteminin kurulmasından yenilikçi teknolojilerin kullanılmasına kadar posta servisi, imparatorluk bünyesindeki farklı toplulukların kültürel alışverişini, sosyal yaşam ve ticaretini kolaylaştıran hayati bir bağlantı olmuştur.

Bültenlerimizde, tarihsel anlatımlar, uzman görüşleri ve posta ile ilgili nesnelerin detaylı analizlerinden oluşan etkileyici bir karışım bulacaksınız. Posta güzergâhlarının evrimi, ücretler, damgalar, pulların ortaya çıkışı ve posta tatarlarının rolü gibi konulara değinirken, bu zengin tarihi canlandıran ilginç anekdotlara ve arşivlerdeki az bilinen çarpıcı yeni bilgilere de yer vereceğiz.

Amacımız sadece bilgilendirmek değil, aynı zamanda Osmanlı posta sisteminin kalıcı mirasını da kutlamaktır. Bu ilgi çekici konu ile ilgili kendi düşüncelerinizi, sorularınızı ve deneyimlerinizi bizimle paylaşmanızı da arzu ediyor, geri bildirimlerinizi bekliyoruz.

Saygılarımızla,

Turhan TURGUT, RDP FRPSL

TAKDİM

Osmanlı Posta Tarihi Araştırma Derneği, Türk filatelistinin bilgi birikimini derinleştirerek Osmanlı Devleti'nin posta, telgraf ve haberleşme teşkilatının tarihsel gelişimini, kurumsal yapılanmasını ve uygulamalarını bilimsel yöntemlerle incelemeyi amaçlayan ihtisas kuruluşudur. Dernek, arşiv belgeleri, posta damgaları, tarifeler, sahra posta uygulamaları ile ilgili maddi kültür unsurlarını disiplinler arası bir yaklaşımla ele alarak Osmanlı posta tarihini akademik araştırmalar için sağlam ve güvenilir bir çalışma alanı hâline getirmeyi hedeflemektedir.

Dernek, akademik çevreler ile koleksiyonculuk dünyası arasında kalıcı ve sistemli bir iş birliği zemini oluşturmayı temel ilke olarak benimsemektedir. Bu doğrultuda, belge temelli araştırmaları teşvik etmek, bilimsel yayınlar ve ortak projeler yoluyla bilgi paylaşımını artırmak ve Osmanlı posta tarihi çalışmalarının ulusal ve uluslararası düzeyde görünürlüğünü güçlendirmek suretiyle alanın kurumsallaşmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Dernek çalışmalarının kültür dünyamıza ilgi duyan tüm vatandaşlarımız için yeni ufuklar açmasını diliyorum.

M. Ziya AĞAOĞULLARI

Başkan

Türkiye Filateli Dernekleri Federasyonu

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI - ALMAN SAHRA POSTASI İŞ BİRLİĞİ (1914-1918)

Turhan TURGUT, RDP FRPSL

ÖNEMLİ BİR BULUŞ

On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında başlayan Osmanlı – Alman yakınlaşmasının askerî alandaki yansıması Colmar Freiherr Van Der Goltz'un (1843-1916) 15 Haziran 1883'te binbaşı rütbesiyle askerî müşavir olarak İstanbul'a gelmesiyle başladı. Sonraları "Golç Paşa" olarak anılacak bu değerli subay, gelişinden başlayarak 12 yıl boyunca Osmanlı askerî okullarının ıslahı ve kurmay sisteminin düzenlenmesi için çalıştı. Bu sürede askerî eğitim müfredatının yenilenmesinin, rütbe sistemi ve emir komuta zincirinin yapılanmasının, genelkurmay işleyişinin modernleşmesinin de içinde yer aldığı birçok yeniliğin Osmanlı ordusuna uyarlanması mümkün oldu. Çalışmalarının özünde Alman askerî talimnamelerinin birebir adaptasyonu yer alıyordu. Sonraki yıllarda, bazı bölümleri kendisi tarafından yazılan toplam dört bin sayfalık ders kitapları hazırladı.

Van Der Goltz'un çalışmalarıyla ilgili bir çok kaynağa ulaşmış olmama rağmen büyük ilgi duyduğum sahra postasına ait hiçbir Osmanlı yayını bulamadığım için zihnimdeki birçok sorunun cevabını da alamıyordum. Derken, geçtiğimiz günlerde ulaştığım 1331 (1915) yılına ait "Askerî Posta Nizamnamesi"¹ ve bir sonraki ekler bu soruların tamamının değilse de büyük bir bölümünün cevabını bulmama yardım etti.² Bunların ilki Dahiliye Nezareti Posta, Telgraf ve Telefon Müdüriyeti tarafından çıkarılmışken ikincisi askerî uygulamalara daha geniş yer vermektedir. İçerik, Almanların Feldpost Reglement³ ile karşılaştırıldığında genel olarak benzer çatının altında benzer uygulamalar görüldüğü için zincirin sahra postası halkası da tamamlanmış oluyor.

ALMAN ASKERİ MİSYONU VE SAVAŞA GİRİŞ

27 Ekim 1913 tarihinde General Otto Liman von Sanders (1855-1929) komutasındaki bir heyet Balkan Savaşlarında büyük yara almış olan Osmanlı ordusunun yeniden derlenip toparlanması çalışmalarında yer almak için İstanbul'a geldi. Von Sanders, Kaiser Wilhelm II tarafından İstanbul'a atanmadan önce 22. Tümen'in komutanıydı. Rus İmparatorluk Ordusu hakkında olağanüstü bilgiye sahip bir generaldi. Osmanlı ordusundaki hizmetleri hala takdirle anılmaktadır.

Alman Askerî Misyonunun görev dağılımı yine askerî okullar üzerinde yoğunlaşmıştı. Buna göre, Alman Rehabilitasyon Komitesi başkanına doğrudan bağlı okullara aşağıdaki atamalar yapıldı: Üç Alman subay, Erkan-ı Harbiye Mektebi'ne (Harp Akademisi) öğretmen olarak atandı. Askerî lisele-re bir Alman müfettiş, Harp Okulu'na bir Alman müdür ve iki Alman subay öğretmen atandı. Ayrıca Piyade Atış Okulu, Saha Topçu Okulu, Ağır Topçu Okulu, Süvari ve Binicilik Okulu, Jimnastik Okulu, Havacılık ve Balonculuk Okulu müdürleri de Alman subaylardı. Almanya ile iletişimleri Alman diplomatik çantalarında taşınyordu.

Almanya, ittifakı desteklemese de, savaşa giden ön hazırlıklarda Osmanlılarla bir tür askerî işbirli-

Colmar Freiherr Van Der Goltz'ı da merkeze alan bir Posta Kartı

¹ "Askerî Posta Nizamnamesi", Matbaa-i Âmire, Dersa'âdet, 1331.

² "Askerî Posta Nizamnamesi", Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyaseti Neşriyatı, Dersa'âdet, 1332.

³ Feldpost-Reglement, Herausgegeben von der Kaiserlichen Obersten Heeresleitung, Berlin: Reichsdruckerei, 1914.

ğine hazırdı. Alman kamuoyu da zayıflamış Osmanlı İmparatorluğu ile ittifak kurmakla ilgilenmiyordu. Fakat yine de Almanya, imparatorluğun kendi tarafında olmasına ihtiyaç duyuyordu. Orient Ekspresi 1889'dan beri doğrudan İstanbul'a bağlanmıştı ve I. Dünya Savaşı'ndan önce Sultan Reşat, demiryolunun Almanların himayesinde Anadolu üzerinden Bağdat'a kadar uzatılması planına rıza göstermişti. Bu, Osmanlı İmparatorluğu'nun sanayileşmiş Avrupa ile bağlarını güçlendirecek ve Almanya'nın Afrika kolonilerine ve Britanya Hindistanı'ndaki ticaret pazarlarına daha kolay erişimini sağlayacaktı.

30 Temmuz 1914'te, Avrupa'da savaşın patlak vermesinden iki gün sonra, Osmanlı liderleri, bir ittifak kurmak üzere Almanya ile anlaşmaya vardılar ve 31 Ekim 1914'te Osmanlı İmparatorluğu, Merkezi Güçler tarafında resmen savaşa girdi. İngiltere ve Fransa, 5 Kasım'da Osmanlı İmparatorluğu'na savaş ilan etti.

Almanya'nın baskısı sonucunda Osmanlı Hükümeti, Kasım 1914 sonlarında cihat (kutsal savaş) ilan ettiyse de birçok Arap milliyetçisi İngilizlerle ittifak kurduğu için cihat çağrısı başarısız oldu. Bu arada imparatorluk nüfusunun yaklaşık %25'inin Hristiyan olduğu da unutulmamalıdır.

ALMAN SAHRA POSTASIYLA İŞBİRLİĞİ

I. Dünya Savaşı sırasında, sahra postası alanında Almanya ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki işbirliği, paralel fakat birbirine bağlı iki askeri posta sistemi ile karakterize edilebilir. Berlin ile İstanbul arasındaki posta bağlantısı müttefikler için yalnızca bir ulaşım meselesi değildi; aynı zamanda lojistik, egemenlik ve diplomasi açısından karmaşık bir uygulamaydı. Savaş sırasında Alman-Osmanlı sahra postası ilişkisi, ilginç bir ikili yapıyla çalışıyordu –paralel olarak işleyen iki bağımsız sistem, tek bir demir yoluna ve savaşın ortak zorunluluklarına bağlı olarak birbirine bağlanmıştı. Böylece savaş boyunca iki ordu arasında derin bir stratejik entegrasyon olsa da, sahra postası servisleri ağırlıklı olarak lojistik (taşıma yolları) ve sansür alanlarında örtüşmüştür. Alman ve Osmanlı kuvvetleri savaş boyunca kendi ayrı sahra postalarını kullanmışlar, fakat birliklerin birlikte savaştığı Çanakkale, Ukrayna ve Filistin gibi cephelerde bir diğerinin hizmetinden yararlanmışlardır.

Alman Askeri Misyonu sahra postası Ekim 1915'te düzenlendi. Tarihli posta damgalarının ilk örnekleri o ay ortaya çıktı. "DEUTSCHE MILITAR MISSION / FELTPOST" yazan iki lisanlı bir posta damgasıydı. Posta damgaları Şubat 1916'da standartlaştırıldı ve şehirleri veya ordu birimlerini iki lisanda gösteriyordu.

Savaş patlak verdiğinde, Osmanlı ordusuna yardım etmek için, Gelibolu'da savaşan gönüllü öncü birliği ("Freiwilliger Pionier Kompagnie") de dahil olmak üzere, beş yüz Alman askeri personel daha gönderildi. Bunlar arasında çok ihtiyaç duyulan kurmay subaylar, eğitim personeli, mühendisler, teknisyenler, topçular ve hava mürettebatı da vardı. Alman ve Osmanlı saha posta operasyonları arasındaki ilk işbirliği örnekleri o dönemde görüldü.

Türk-Alman posta işbirliğinin önündeki en büyük zorluk coğrafyaydı. 1914'te ve 1915'in başlarında Merkezi Güçler coğrafi olarak bölünmüş durumdaydı. Müttefikler için savaşan Sırbistan, Avus-

10 Mart 1916'da Gelibolu'dan Berlin'e gönderilmiş Kızılhaç kartı. Altta "Birinci Tayyare Bölüğü Kumandanlığı 1331 (1915)" mührü. Sağ üstte iki dilde "DEUTSCHE MILITAR MISSION / FELTPOST" çıkış damgası. (Kaynak: Yakup Nakri)

turya-Macaristan ile Bulgaristan/Türkiye arasında yer alıyor ve doğrudan demiryolu güzergahını engelliyordu.

Bu dönemde postanın tarafsız Romanya üzerinden geçirilmesi ya da gizli kuryeler aracılığıyla kaçırılması gerekiyordu. Bu nedenle mektupların ulaşması haftalar sürebiliyordu.

Dönüm noktası 1915'in sonlarında Sırbistan'ın yenilgisi oldu. Berlin'den İstanbul'a doğrudan demiryolu bağlantısı -ünlü Balkan Ekspresi - açıldı. Bu demiryolu ittifakın omuriliği haline geldi. Tren haftada iki kez Berlin'de diplomatik torba ve posta çantaları taşıyarak ayrılıyordu. Dresden, Viyana, Budapeşte, Belgrad ve Sofya üzerinden yaklaşık 60 ila 80 saat sonra İstanbul'a varıyordu.

Berlin'den İstanbul'a giden yolun açılması Osmanlı ordusunun Galiçya, Makedonya ve Romanya cephelerine asker göndermesini sağladı. Bu dönem sahra posta operasyonları arasında daha büyük ölçekli işbirliğinin başladığı aylardır. Alman Ordusu komutası altında savaşmak üzere bu cephelere gönderilen VI., XV. ve XX. Kolorduları, toplamda yaklaşık yüz bin asker ve subaydan oluşuyordu.

I. Dünya Savaşında Osmanlı ordusunun durumu analiz edildiğinde, Avrupa cephelerinde nitelikli ordu personelinin kaybı çok fazla vurgulanmamaktadır. Oysa, savaşın sayısına göre bir oranlama yapıldığında, Avrupa'daki kayıpların ne kadar ciddi olduğu görülecektir. Örneğin, Galiçya'da sadece 11 ay kalmış olan 30.000 kişilik XV. Kolordu'nun kaybı, toplam gücünün yarısı kadardı. Alman ve Avusturya-Macaristan hastanelerinde tedavi gören yaralı Osmanlı askerlerinin haberleri, sahra postalarından geliyordu.

Trenler ortak olsa da, sistemler kesinlikle birbirinden ayrılmıştı. Bu ayrım kasıtlıydı ve ittifakın hassas doğasını vurguluyordu.

XV. Kolordu'ya bağlı 57. Alayın FP 65 negatif damgası, birliğin Galiçya'da savaştığını göstermektedir. Ulm'a gönderilmiş ve ilk olarak, 22 Temmuz 1916'da İstanbul'a Alman sahra postasına ulaşmıştır. Bu mektubun ayırt edici özelliği, sol alt köşede yer alan sevk talimatıdır. El yazısı notta, mektubun SS Corcovado gemisiyle taşındığı belirtilmektedir. Güzergâhların dikkat çekici bir örneği. Gemi 1917'de Osmanlı hükûmetine devredilmiş ve adı "Sueh" olarak değiştirilmiştir. (Kaynak: Yakup Nakri)

İki ordu arasındaki işbirliğinin ilginç yönlerinden biri de Marine Schiffspost'un (Donanma Gemi-si Postası) varlığıdır. Osmanlı donanmasına devredilerek Yavuz ve Midilli adını alan Alman savaş kruvazörü Goeben ve hafif kruvazör Breslau mensupları Alman posta pullarını kullanmaya devam etmiştir. Ortak hastane gemisi Reşit Paşa'dan kaynaklanan gönderiler Marine Schiffspost 14 no.lu SS General gemisiyle Almanya'ya taşınırdı. Yavuz'un Marine Schiffspost numarası 29, Midilli'ninki 69'du. Yavuz'daki bir denizciden 1916'da gönderilen bir mektup, geminin Osmanlı bayrağı taşımasına rağmen Alman "Marine Schiffspost" iptali taşıyabilir; bu da ittifakın iç içe geçmiş doğasının filatelik açıdan mükemmel bir örneğidir.

Öte yandan Alman komutanlığı, özellikle de Prusyalı subay sınıfı, Osmanlı posta hizmetinin verimliliği konusunda genel olarak olumsuz görüşe sahipti. Kaybolan gönderiler ve Osmanlı sistemindeki gecikmelerle ilgili hikayeler, Almanların kendi posta çantaları üzerinde tam kontrol sahibi

Müttefikler arasındaki işbirliğinin bir alanı da meteorolojiydi.

1 Ağustos 1916'da Konya'da görevli bir Alman hava rasat teğmeni Max Müller tarafından Holstein'a gönderilen mektubun sağ üst köşesinde "Konya Rasadat-ı Havaiyye Şubesi 1334 (1916)" mührü görülmüyor. Osmanlı sahra postası sivil posta ile de işbirliği yapıyordu. (Kaynak: Yakup Nakri)

olmakta ısrar etmelerine yol açtı.

Buna karşılık Osmanlı hükümeti egemenlik konusunda hassastı. Bağımsız Alman sahra postasına sadece askeri bir gereklilik olarak müsamaha gösteriyorlardı. Sürtüşmeleri önlemek için Alman sahra postaneleri sadece askeri personele hizmet vermekle sınırlandırılmıştı. Alman siviller (Bağdat Demiryolu'nda çalışan işadamları ya da mühendisler) teknik olarak Osmanlı postasını kullanmak zorundaydı, ancak birçoğu güvenli teslimatı sağlamak için mektuplarını yasadışı yollardan askeri çantalara koyuyordu.

İşbirliği belki de en çok sansür alanında sıkıydı. Her iki imparatorluk da casusluktan ve hassas birlik hareketlerinin sızdırılmasından korkuyordu. Alman ve Türk gönderileri birlik komutanları tarafından sansürlenirdi. Irak'taki bir Alman pilottan gelen mektup, posta çantasına girmeden önce komutanı tarafından "Militärisch Zensiert" (Askeri Sansür) damgasıyla damgalanırdı. Aynı şekilde Türk askerlerinin mektupları bağlı oldukları birliğin komutanı tarafından denetlenirdi.

Alman istihbarat görevlileri, halkın ruh halini izlemek için Osmanlı sansür memurlarıyla yakın işbirliği içinde çalıştılar. Ancak Almanlar, Türk liderliğinden genellikle gizledikleri cephe hatlarının vahim durumunun ortaya çıkmasından korktukları için Osmanlı sansürcülerinin Alman askeri postalarını okumasını engellemeye dikkat ediyorlardı.

Sistem en sonuna kadar bir arada kaldı. Eylül ve Ekim 1918'de Filistin Cephesi General Allenby'nin taarruzları altında çökerken, posta ağı da dağıldı. Nasıra, Afula ve Şam'daki Osmanlı ve Alman sahra postaneleri aceleyle boşaltıldı. Geri çekilmenin yarattığı kaos ortamında, posta çantalarının İngilizlerin eline geçmesini önlemek için yakılması emredildi. Savaşın son aylarına yani 1918 sonlarına ait filatelik materyal son derece nadirdir.

SONUÇ

Almanya ve Osmanlı İmparatorluğu arasındaki sahra postası işbirliği, lojistiğin coğrafyaya karşı bir zaferiydi. Sina çölünün kavurucu sıcağındaki bir asker ile karlı bir Bavyera köyündeki ailesini birbirine bağladı. Postanın idari bağımsızlığı gayretle korunurken ortak altyapıyı kullanan son derece disiplinli bir paralel operasyon beklenen hizmeti başarıyla verdi. Sahra postası biz filatelistler için müttefik devletler arasındaki mantık evliliğinin bir kanıtı olmaya devam ederken daha bilemediğimiz boyutları keşfedilmeyi bekliyor.

POSTACI KAPIYI, HAYDUT POSTAYI ÇALAR

Prof. Dr. Zekeriya Kurşun

Geniş bir coğrafyaya hükmeden Osmanlı Devleti daha kuruluşundan itibaren posta hizmetlerine önem vermiş, Anadolu ve Rumeli’de bu maksatla *derbent* veya *menziller* denen bir sistemi hayata geçirmiştir. Özellikle 17. Yüzyıldan itibaren Kanuni’nin meşhur veziri Lütü Paşa’nın yaptığı bazı düzenlemeler ile resmi evrakı ihtiva eden posta hizmeti daha düzenli hale gelmiştir. Ancak zamanla sistem farklı sebeplerden dolayı zamanın gerisinde kalmış ve yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur.

19. yüzyıl bütün dünyada olduğu gibi Osmanlı Devleti’nde de büyük değişim ve dönüşümlere sahne olmuştur. Kuşkusuz en önemli değişim de ulaşım ve posta hizmetlerinde yaşanmıştır. Yaya, süvari posta hizmetlerinden tren yolu ve gemi ile yapılan posta hizmetlerine hızlı bir geçiş sağlanmıştır. Sultan II. Mahmud ile Posta hizmetlerinde bir dizi düzenlemeler yapılmış, İstanbul-İzmit ve İstanbul-Edirne güzergahlarında pilot uygulamalar başlatılmıştır. Ancak modern posta hizmetlerine 1840 sonlarında Posta Nezareti’nin kurulması ile başlanabilmiştir. Bu durum posta hizmetlerine karşı yapılan bir kısım saldırıları engellemek şöyle dursun arttırmıştır bile. Zira postaya duyulan güven daha fazla ve kıymetli metaların da posta yoluyla gönderilmesine sebep olmuş bu da postaları da yağmacıların ve haydutların hedefi haline getirmiştir. Genellikle Amerikan menşeli filmlerde görülen posta arabalarının yağması esasında bütün dünyada ve geniş bir coğrafyası olan Osmanlı topraklarında da farklı biçimlerde yaşanmıştır.

Burada Osmanlı arşivlerinde yer alan (*Resim 1 - CB BOA, A.MKT.MVL 3/63* ve *Resim 2 - CB BOA, A.DVN.DVE 3/11*) ilginç bir örnekten bahsedilecek ve alınan tedbirler anlatılacaktır.

FİLİBE POSTASI ÇALINDI !

Posta Nezaretinin kurulup posta işlemleri düzenli bir hale getirildikten bir müddet sonra 1846 yılında Belgrad yolu ile gönderilen Filibe-Sofya postası eşkıyaların saldırısına uğrar. Posta ve emanetler o sıralarda o bölgelerde ortaya çıkan çetelerin eline geçer. Hızlı bir şekilde harekete geçen kolluk kuvvetleri postayı çalan haydutları takip ederek bir hayli zarar görmüş olan posta emanetlerinin kalanlarını geri alır. Tabi bunun için asker sevki, nakliyat, lojistik, yiyecek içecek vs için de on bir bin yedi yüz otuz altı kuruş masraf yapılır. Beklenmedik bir masraf olması hasebiyle mahalli idare, Maliye Nezaretine müracaat ederek bu masrafın yerine konması için kendilerine gönderilmesini talep eder. Bundan sonra nezaretler arasında yazışmalar başlar.

Bu parayı kim ödeyecektir ?

Posta Nezareti için kolayına kaçır. Masrafların, eşkıyanın o çevreden olması hasebiyle yerel ahali-den veya postası geri alınan mal ve para sahiplerinden tahsil edilmesini öne sürer.

Maliye Nezareti haklı olarak bütçe dışı olan bu ödemeyi yapmak istemez. Bu yüzden mesele Maliye Muhasebe Meclisi’ne havale edilip uzun uzun tartışılır. Sonunda Posta Nazırına bu konuda bir açıklama yazılarak alınan karar bildirilir.

Öncelikle çalınan malın ticaret malları ve nakit para olduğu ve bunun hazineye ait olmadığı beyan edilerek aslında masrafın Hazineye ait olmaması gerektiği hatırlatılır. Daha önce Posta Nezaretinden gelen teklifin de uygulanmasının doğru olmayacağı belirtilerek, istisnai bir uygulama ile bu seferlik bu masrafın mahalli gelirlerden karşılanmasının en doğru yol olduğu bildirilir. Ancak bundan sonra Posta Nezareti’nin benzeri durumlar için uygun bir yöntem geliştirmesi istenir.

GÖNDERİ SENEDİNDE YANLIŞ BEYAN

Gel gelelim iş bununla bitmez. Zira kaybolan paraların bir kısmı İstanbul'daki üç Yahudi tüccarın Filibe taraflarındaki temsilcilerine aittir. Posta haydutlardan geri alınıp iş, paranın sahiplerine ödenmesine gelince ortaya beklenmedik yeni bir problem çıkacaktır. Zira onlar ısrarla kendilerine gönderilen para kesesindeki miktarın gönderi senedine yazılıdan fazla olduğunu iddia ederek yeni bir meblağ talep ederler. Gönderi makbuzunda yazılı olan miktar ile talep ettikleri miktar arasında 90 bin kuruş civarında bir fark vardır. Tabi yeniden yazışmalar başlar. Yahudi Tüccar temsilcileri doğru mu söylüyorlar yoksa işin içinde bir hile mi vardır. Merkezden yapılan tetkikte gerçekten posta kesesine konulduğu iddia edilen para ile senet arasında bir fark olduğu anlaşılır. Postaya emanet edilirken paranın sayılmadığı ve beyan usulü ile bir yük gibi emanet edildiği anlaşılır. Başka bir ifade ile muhtemelen posta bedelinden kaçmak isteyen tüccarlar gönderdiklerinden daha az, yani yanlış bir beyanda bulunmuşlardır. Bu durumda Posta Nezareti gönderi makbuzunda yazılı meblağı mı yoksa tüccarların talebi olan miktarı mı ödemesi gerektiği sorunu ile karşı karşıya kalmıştır.

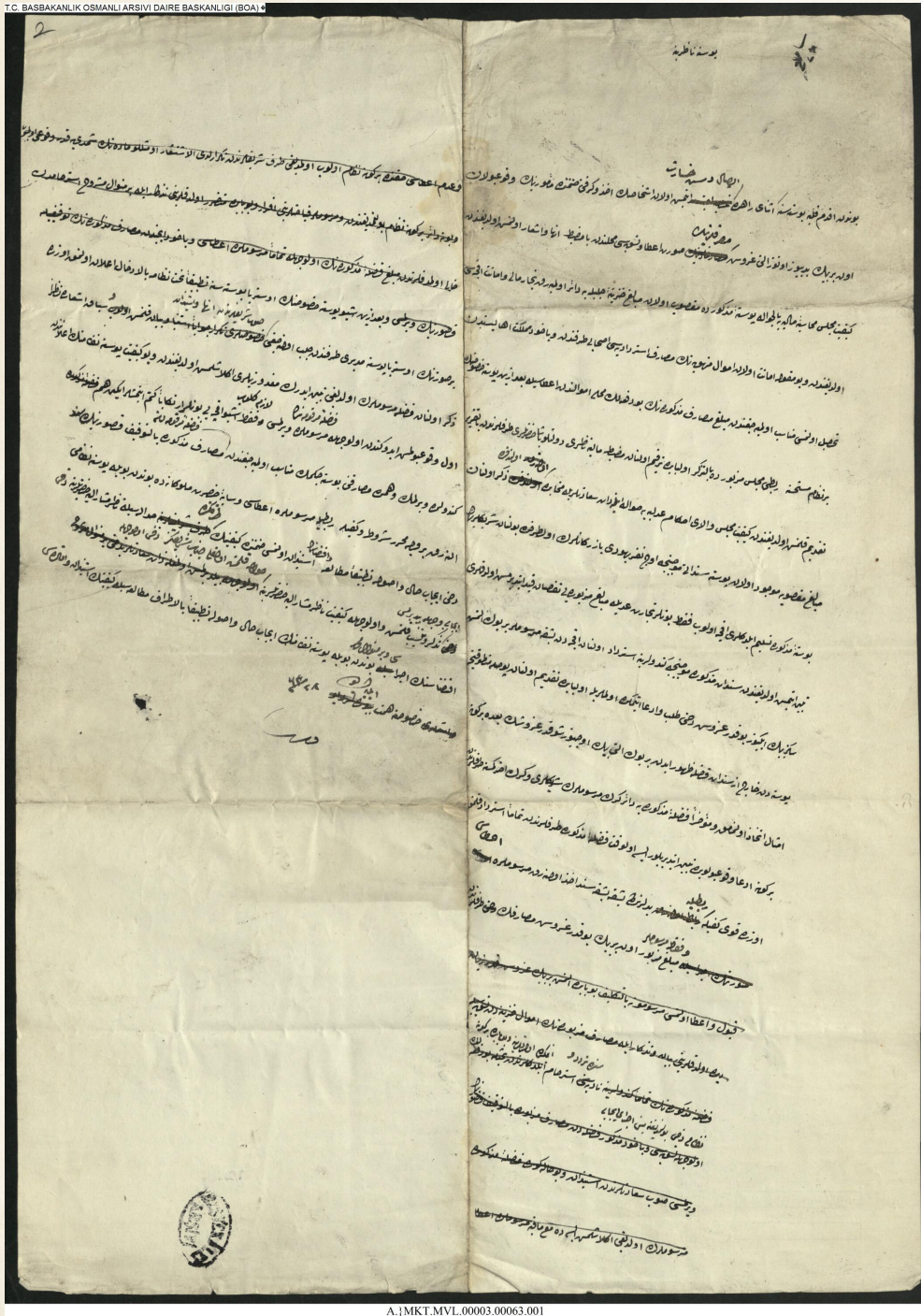
ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Ortaya çıkan durum sadece bir ödeme meselesi değildi. Birincisi benzeri durumlar tekrarlanırsa şimdi yapılacak uygulamanın bir emsal teşkil etmesi mümkündü. Diğer taraftan bu iddiaların sürdürülmesi yeni kurulan posta teşkilatına olan güveni de sarsacaktı. Bu yüzden hükümet saldırıya uğrayıp zarar gören bütün emanetlerin içindeki paraların tekrar sayılması ve senetler ile karşılaştırılmasını isteyerek şayet senet fazlası para çıkarsa bunun da yukarıda sözü edilen taliplerine verilmesine karar vermiştir.

Aslında yanlış beyandan dolayı askeri masrafların çıkacak bu fazladan alınması da gündeme gelmiş ise de bu da uygun bulunmamış sadece bu tür hadiseler karşısında Posta Nezareti'nin yeni tedbirler uygulaması için önerilerde bulunulmuştur. Bunun için Posta Nezareti'nden, Avusturya posta sisteminin incelenip bu tür olaylar karşısında yeni önlemlerin geliştirilmesi istenmiştir. Anlaşılan bu talep hızla yerine getirilmiş ve İstanbul'daki Avusturya elçisinden kendi ülkelerindeki uygulama sorulmuştur. Elçilikten gelen cevapta bir tedbir olarak Filibe-Belgrad arasında posta taşıyan tatarlarının korunması için şehirden şehire geçerken posta tatarlarına askeri muhafız tayin edilmesini önerilmiştir. Nitekim bu öneri Padişah iradesi alınarak uygulamaya konulmuş ve özellikle postaneler arasında postayı taşıyan tatarlara muhafızlar tayin edilmiştir.

1840 yılında kurulan Posta idaresi karşılaştığı yeni sorunlar karşısında sürekli kendini geliştirmiştir. Posta ile gönderilen emanetlerin güvenli bir şekilde sahiplerine ulaşması için özen gösterilmiş, ancak zaman zaman yeni problemler de ortaya çıkmıştır. Çeşitli sebepler ile posta gönderilerinde bazı kayıplar meydana geliyordu. İlk posta teşkilatının kurulmasını öngören nizamnamede de postaya verilen gönderiler "emanet" olarak nitelenmiş ise de bu emanetlerin kaybolması halinde alınacak tedbirler belirlenmemişti. Ancak bu kurallar daha sonraki nizamnamelerde gündeme gelecektir. Posta nizamnamelerinde yapılan değişiklikler ile yol güzergahlarında veya posta merkezlerinde herhangi bir tehlide karşı postaya verilen emtia, ticari numune veya nakit paranın sigortalı veya sigortasız verilebileceği hükümleri getirilmiştir ki bu da başka bir yazının konusu olsun.

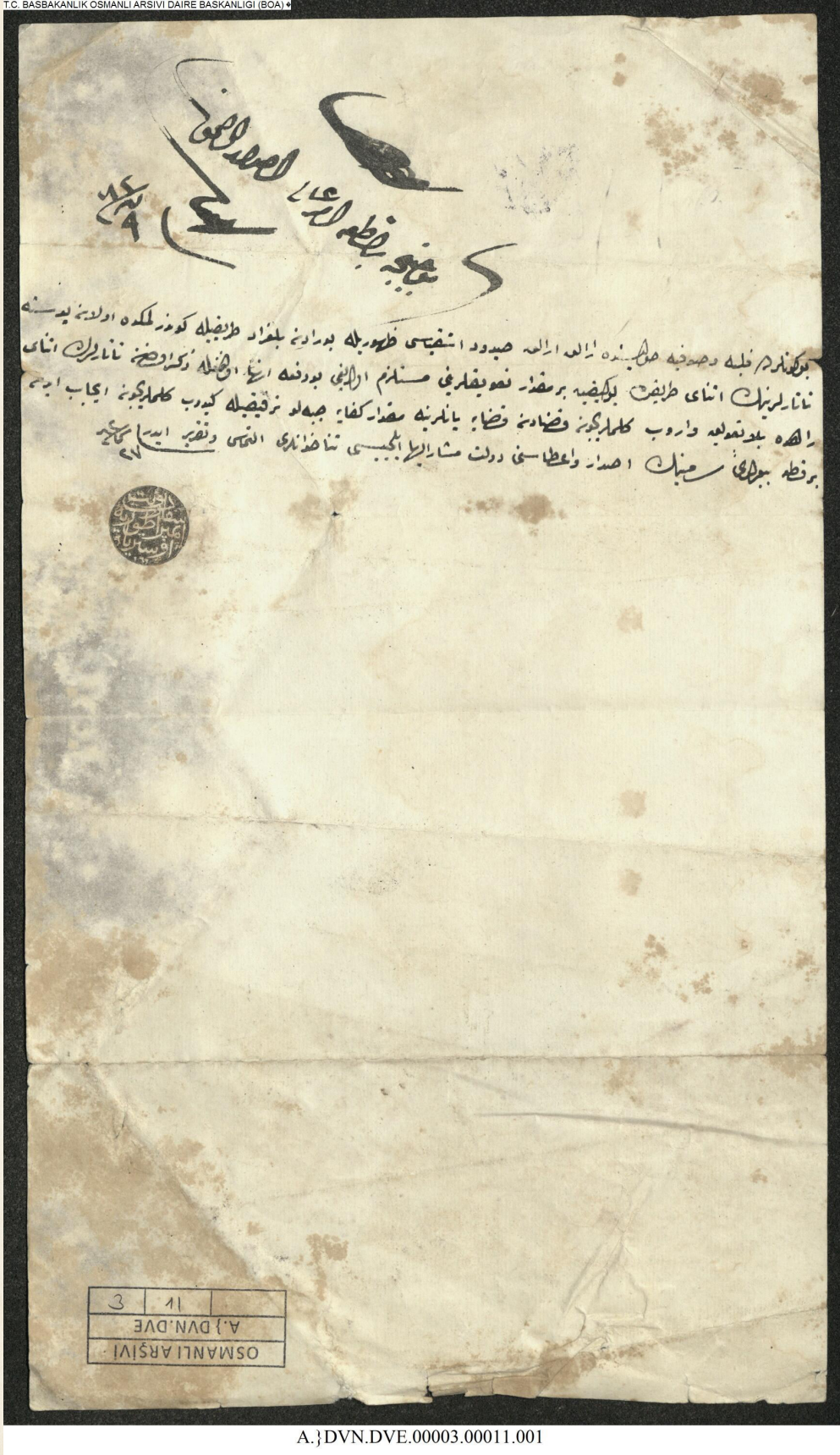

A:\MKT.MVL.00003.00063.001

Resim 1 - CB BOA, A.MKT.MVL 3/63

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BASKANLIĞI (BOA)

A.} DVN.DVE.00003.00011.001

Resim 2 - CB BOA, A.DVN.DVE 3/11

PUL, DAMGA VE TARİH: OSMANLI COĞRAFYASINDA 'DURAĞANLIKTAN' 'HAREKET' DÜNYASINA GEÇİŞİN ANALİZİ

Oral AVCI

Giriş: Bir Nesne Olarak “Pul”

Posta pulları, ilk bakışta üzerinde yazılı olan nominal değer kadar (10 Para, 1 Kuruş vb.) bir kıymeti ifade eder. Ancak filatelik bir incelemede unutulmaması gereken temel gerçek şudur: Pul, özünde dönemin bir sanayi ve matbaa ürünüdür.

Vaktiyle devlet matbaalarında milyonlarca adet basılan bu küçük kağıt parçaları, birer seri üretim nesnesidir. Kullanılsın ya da kullanılsın, günümüze bu serilerden yüzlercesi, hatta binlercesi ulaşabilmiştir. Bu aşamada pul “statik” (durağan) bir varlıktır. Postane rafında, bir memurun çekmecesinde veya bir koleksiyoncunun defterinde beklerken henüz kendine ait bir hikayesi yoktur. Milyonlarca kopyasıyla aynıdır, yeknesaktır. Maddi değeri günümüzde artmış olsa bile, henüz “tarih” sahnesine çıkmamıştır; sadece potansiyel bir ödeme aracıdır.

Coğrafi Yeknesaklık: İmparatorluk Sathı

Bu statik durum, imparatorluk coğrafyasının tamamında bir standartlaşmayı beraberinde getirir. Osmanlı İmparatorluğu’nun hüküm sürdüğü yaklaşık 5.000.000 km²’lik devasa alanda; Basra Körfezi’ndeki bir postanede bekleyen 10 paralık pul ile Balkanlardaki Manastır’da bekleyen 10 paralık pul, teknik olarak aynı durağan nesnedir.

Henüz bir zarfın üzerine yapışmadığı için bu pulun bir mekan ve zamanı yoktur. O, imparatorluğun her yerinde geçerli olan, kimliksiz bir finansal enstrümandır.

Dinamik Dönüşüm: Damga ve Hareket

Bir pulun kaderi, bir zarfın veya kartpostalın üzerine yapıştırılıp, üzerine o kara damga’nın vurulduğu an kökten değişir. İşte bu an, nesnenin statik durumdan dinamik (müteharrrik) duruma geçiş anıdır. Pul artık hareketsiz bir stok değil, hareket halindeki bir iletişim ve tarih aracıdır.

Bu dinamik süreçle birlikte, sıradan bir pul çok katmanlı, 3 boyutlu yeni bir kimlik kazanır:

- Kıymet (Tarife): Gönderinin ağırlığına ve türüne göre ödenen bedel.
- Rota (Vektör): Zarfın nereden çıkıp nereye gideceği (Örn: İzmir > Mexico City).
- Köken (Zaman ve Mekan): Hangi posta merkezinden, hangi tarihte harekete başladığı.

Zarf yola çıktığı an, üzerindeki mühür sadece pulu geçersiz kılan bir araç değil, o dinamik yolculuğun başlangıcını konumlandıran ve zamanını donduran bir tarih mührüdür.

Siyasi Coğrafyanın Tanığı: Yitik Topraklar ve Hükümranlık Mührü

Posta tarihini Osmanlı İmparatorluğu özelinde incelediğimizde, konu teknik bir koleksiyonculuğun ötesine geçerek dramatik bir siyasi tarih belgeseline dönüşür. 1840 yılında Osmanlı Posta Nezareti kurulduğunda imparatorluk yaklaşık 2.000 şubeye sahipken, I. Dünya Savaşı arifesinde bu ağ 3.600 merkeze ulaşmıştır.

Bugün Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışındaki Bağdat, Manastır (Bitola), Kudüs, Halep veya Selanik posta merkezlerinden birinden postalandığını varsaydığımız bir zarf düşünelim. Bu şehirler bugün farklı devletlerin sınırları içindedir. Ancak elimizdeki zarfın üzerindeki pul Osmanlı puludur ve üzerindeki damga Türkçe olarak Osmanlı Posta Nezareti’ne aittir.

Bu noktada o zarf, artık sadece bir haberleşme aracı değil, yitik bir coğrafyanın somut delilidir. Bağdat'tan kalkan o zarf, o tarihte oranın bir Osmanlı Vilayeti olduğunu kanıtlayan bir tapu senedir. Üzerindeki mühür, devletin o topraklardaki hükümlanlık (egemenlik) mührüdür.

Savaşın Gölgesi: Askeri Sansür ve Tercüme Zorunluluğu

Dinamik süreç, özellikle savaş dönemlerinde (Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı), mecburi bir güvenlik ve denetim mekanizmasıyla karşılaşır: Askeri Sansür. Savaş esnasında posta, cephe ile geri hatlar arasında bir "istihbarat açığı" yaratmaması için, askeri otoritelerce zorunlu bir kontrolden geçirilir.

Bu uygulama, keyfi bir baskıdan ziyade, bir savaş prosedürüdür. Özellikle Sahra Postaları'nda (Field Post), cephedeki askerin evine yazdığı mektuplar, askeri sırlar içermemesi için yetkili subaylarca okunur. Ancak işin daha teknik boyutu, şehirlerden yurt dışına giden sivil yazışmalarda görülür.

Uluslararası bir zarfın, içinde şifreli bir mesaj taşıyıp taşımadığı kontrol edilmelidir. Bu nedenle mektuplar açılır, sansür memurları tarafından okunur. Eğer mektup yabancı bir dilde yazılmışsa, içeriğinin anlaşılması için tercüme sürecine tabi tutulur. Kontrolü yapan memur, zarfın üzerine kırmızı veya mor mürekkeple Fransızcadır veya Almancadır şeklinde, içeriğin hangi dilde olduğunu belirten okunacak mektupların zarfları üzerine özel notlar düşer.

Zarfın tekrar kapatılıp üzerine vurulan o *Sansürden Geçmiştir (Görölmüştür)* bandı ve dil notu; zarfı sadece bir haberleşme aracı olmaktan çıkarır. Onu, savaşın lojistik, dilsel ve güvenlik gerçeğinin somut bir parçası yapar. (Resim 1)

Resim 1- Viyana (Avusturya)'ya gönderilmiş ve askeri sansürden geçmiş, taahhütlü bir mektup.

Ortak Miras ve Postanın Birleştirici Gücü: Tarihsel Birleşmiş Milletler

Bu noktada çok daha derin bir perspektif, adeta bir Birleşmiş Milletler Konsepti karşımıza çıkar. Bahsi geçen bu posta nesneleri, sadece Türk koleksiyonerler için değil, o toprakların bugünkü sahibi olan yeni ülkelerin tarihçileri için de paha biçilemez birer başlangıç noktasıdır.

Bugün Osmanlı coğrafyasından doğmuş 24'ten fazla devletin koleksiyonerlerini bir sempozyumda topladığımızı hayal edin. Hepsinin elinde, kendi ülkelerinin başkentlerinden gönderilmiş ama üzerinde aynı pulların (Duloz vb.) olduğu zarflar bulunacaktır.

Bu tablo, geçmişte bu insanların tek bir çatı altında nasıl yaşadıklarını ve haberleştiklerini kanıtlar. Posta, dün o sınırların olmadığı dünyada insanları nasıl birbirine bağladıysa, bugün de o sınırlar yokmuşçasına insanlığı kucaklaştıran en büyük barış aracıdır. (Resim 2)

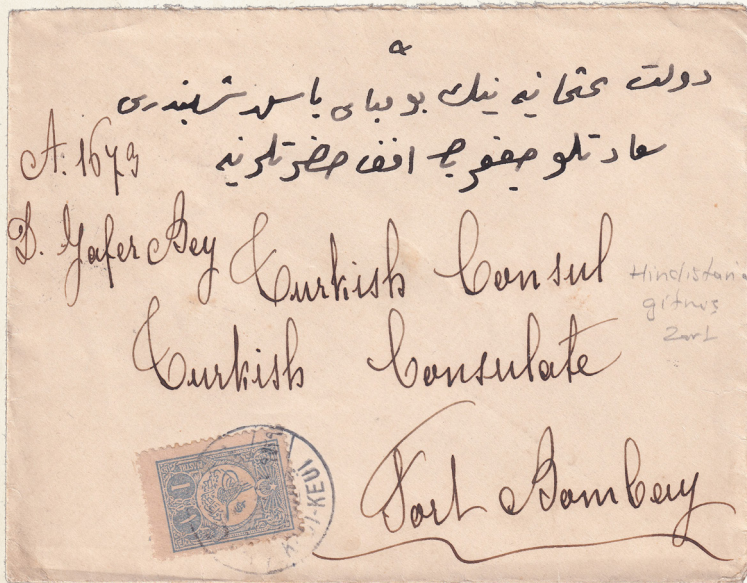

Sıradanlık ve Nedret Dengesi: Rota Faktörü

Resim 2

Tarihsel belgenin değerini belirleyen teknik unsur ise nedret, yani az bulunurluktur. Ancak dinamik sürece giren her zarf nadir değildir.

İzmir'den Paris'e giden yaygın bir rotadaki zarf, sıradan bir dinamizm sergiler. Ancak Kadıköy'den Hindistan'ın Bombay şehrine gönderilen taahhütlü bir zarf düşünelim. Bu, sıra dışı bir dinamizm, zorlu bir okyanus yolculuğu ve hayatta kalma mücadelesi içerir. Rota uzadıkça ve hedef coğrafya egzotik hale geldikçe; bu dinamik sürecin günümüze ulaşan kanıtı paha biçilemez olur. (Resim 3)

Resim 3 - Hindistan, Bombay şehrine giden bir mektup

Olağanüstü Hallerin Tanığı: Salgın ve Karantina Postası

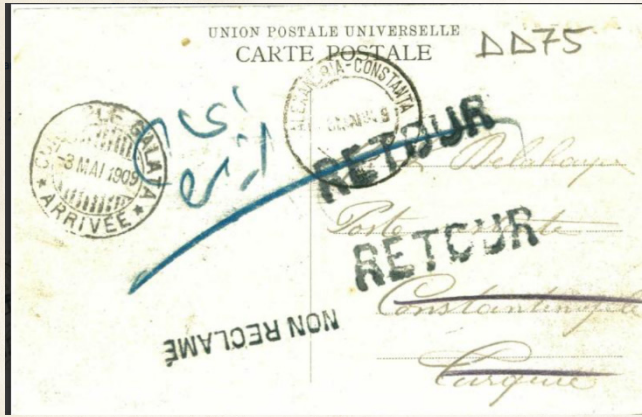
Dinamik süreç bazen mücbir sebepler ve olağanüstü hallerle şekil değiştirir. Bir salgın anında posta merkezi, bir sıhhi kontrol noktasına dönüşür.

Zarflar, hastalığı taşımaması için dezenfekte edilmek üzere tütsülenir, sirkeye batırılır veya dumanın kağıdın içine nüfuz etmesi için üzerlerine özel kesikler atılır. Tüm bu işlemlerin sonunda vurulan Karantina veya *Tebhir* (Buharlama) damgası, o zarfın sadece coğrafi bir engeli değil, biyolojik bir felaketi de aştığını gösterir.

Yarım Kalan Yolculuklar: İade (Retour) ve Kaza Postası

Posta tarihinin belki de en hüznü ve ilginç boyutu, hedefine varamayan zarflardır. Bazen adres sahibinin vefat etmesi, bazen de savaş veya göç nedeniyle yer değiştirmesi sonucu zarfın üzerine vurulan *Retour* (İade) damgası, başarısız bir iletişimi değil, sosyolojik bir kırılmayı belgeler. O damga, “Orada artık kimse yok” diyen sessiz bir haykırıdır. (Resim 4)

Daha nadir durumlarda ise zarf, batan bir gemiden veya kaza yapan bir trenden kurtarılır. Deniz suyuyla lekelenmiş veya yanık izleri taşıyan bu Kaza Postaları (*Wreck Covers*), felaketlerden sağ kurtulan “gaziler” gibidir ve koleksiyonun en dramatik parçalarını oluşturur.

Resim 4 - Uzun bir menzilden sonra, iade edilmiş bir Kartpostal

Nedretin Ötesi: Aidiyet ve “Eve Dönüş” (Provenance)

Son olarak, işin içine manevi bir boyut katalım. İzmir’deki köklü bir firma tarafından 1900 yılında Mexico City’ye gönderilen bir zarfın, 120 yıl sonra aynı firmanın bugünkü sahipleri tarafından arandığını düşünelim.

İşte bu noktada söz konusu zarf, piyasa kurallarının ötesine geçer. 100 yıl önce o firmadan çıkıp (statik halden çıkıp), okyanusları aşip (dinamik süreç) bugün tekrar çıktığı yere dönen o zarf, büyük bir tarih çemberini tamamlar. Alıcı için bu, bir eve dönüş hikayesidir; eşsiz bir elmas parçasından farksızdır.

Sonuç

Özetle; pul rafta dururken durağan bir matbaa ürünüdür. Ancak zarflara yapışıp damgalandığı an dinamik bir tarihsel belgeye dönüşür. Bir başka anlatımla, pullar koleksiyonların parçası iken, postadan geçince (damgalanınca) tarihi mirasın bir parçası oluverirler.

Eğer bir belge, bugün sınırlarımızın dışında kalmış bir şehirden geliyorsa, o artık kaybedilmiş toprakların hükümlerlik kanıtıdır. Savaş sansürleri, salgın karantinaları, kazalar, göçler ve insan hikayeleri bu dinamizme eklendiğinde; o küçük kağıt parçası, döneminin sessiz ama en güvenilir tanığı olur.

OSMANLI DEVLETİ'NDE DENİZ POSTA TAŞIMACILIĞI

BÖLÜM 1

Prof. Dr. Tanju DEMİR

Osmanlı İmparatorluğu'nda Posta örgütünün, postaları dağıtmada yetersiz kaldığı bilinen bir gerçektir. Bunun sebebi kimi zaman düzenli bir posta örgütünün sürekliliğinin sağlanamaması, kimi zaman da eldeki ulaşım ve taşıma araçlarının yetersizliği olarak görülmektedir. 19. Yüzyılda buharlı gemilerin yelkenlilerin yerini almasına başlamasıyla birlikte, önceleri pek fark edilmeyen sürat unsuru giderek önem kazanmış, bunun sonucunda da teknolojik rüzgârın, yelkenleri parçalamasına ve buharlı gemilerin bu ya-

rıştan yengi ile çıkmasına yol açmıştır. Deniz taşımacılığında yaşanan bu hızlı değişim, haberleşme alanında da kendisini göstermiştir. Postaların daha hızlı dağıtılması için başvurulmuş bu gemilerin ticari önemleri bir kat daha artmıştır. Bir tüccar için malını göndereceği aracın güvenli ve hızlı olması en önemli koşuldur. Bu dönemde, Osmanlı sahillerini bir baştan bir başa kat eden yabancı şirketlere ait gemiler, bu işten elde edecekleri kârın katlanacağını düşünerek, posta taşımacılığına girişmişlerdir. Bunlar arasında Fransızların, Messajeri Maritimes¹, Avusturyalıların Lloyd, Rusların Odessa Kumpanyaları ilk sırada akla gelen şirketlerdir.² Bu şirketler, bağlı bulundukları ülkenin Osmanlı topraklarındaki postanelerinin posta çuvalarını taşıdıkları gibi ayrıca kendileri de özel posta hizmeti vermeyi de ihmal etmemişlerdir. Özellikle Lloyd şirketinin kendi özel postaları, bu postalar için kullandığı özel basılmış Lloyd pulları ve bu pulların yapıştırıldığı mektuplarda kullanılmak üzere hazırlanmış özel damgaları vardı.³ Ancak, bunların dışında büyük şirketlerle rekabet edebilmek için hizmetlerini çeşitlendiren bazı küçük vapur şirketleri de Osmanlı karasularında boy gösteriyorlardı. Bu şirketlerden birkaçı, kendi özel posta örgütlerini kurmuşlardı.⁴

Bunun yanında Osmanlı gemilerinin de tamamen geri planda kaldığını söylemek doğru olmaz. Bilindiği gibi ilk buharlı gemi, 1807 yılında Amerikalı Robert Fulton tarafından Hudson Nehrinde hizmete sunulmuş, 1816 yılında da İngiltere ile Fransa arasında Manş

¹ 1851 yılında kurulan Messageries Maritimes, kısa sürede Akdeniz yük ve posta taşımacılığında kendisine iyi bir yer edindi. Daha da genişleyerek dünyanın dört bir yanına posta gemileri göndermeye başladı. 1904 yılında Şirketin, İskenderiye, Beyrut, İstanbul, Yafa, Pire, Odesa, Port Sait, Selânik, İzmir, Rodos Samsun, Trabzon ve Trablus'daki büroarı aracılığıyla Osmanlı postaları da dahil olmak üzere Posta taşımacılık hizmeti veriyordu. Şirketin aynı tarihteki sermayesi 30.000.000 franktı. Bkz. *Paquebots-Poste Français Compagnie Des Messageries Maritimes*, Paris, 1904, s. 3.

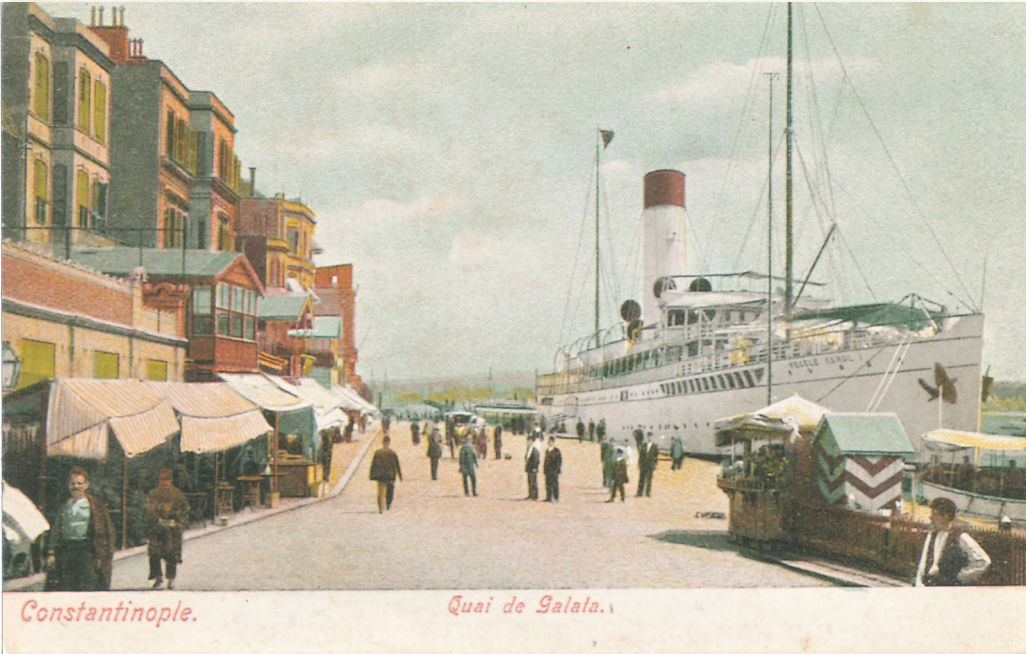
² Karl von Scherzer, *İzmir 1873*, (Çev. İlhan Pınar), İzmir, 2001, s. 48, M.A. Ubucini, *Türkiye Üzerine Mektuplar Osmanlı'da Modernleşme Sancısı*, (Çev. Cemal aydın), İstanbul, 1998, ss.292-295, Çınar atay, *İzmir'in İzmir'i*, İzmir, 1993, s.160, 161.

³ Avusturya Lloyd gemilerinde kullanılan damga ve pullar için bkz., *Routes of Austrian Lloyd*, O.P.A.L., 169/23, London, 1969, *Danube Steam Navigation Co.*, O.P.A.L., 193/22, O.P.A.L., London, 1997, *Lloyd Steamer Maria Teresa*, 184/30, London, 1994, *Austrian Lloyd Oval Handstamps*, O.P.A.L., 190/52, London, 1992. Ahmet Rasim (Erkân-ı Harbiye Mülazım-ı Evvellerinden), *Devlet-i Osmaniye'ye Mahsus Posta Pulları Mecmuası*, İstanbul, 1327, s. 19.

⁴ Bunlar hakkında bkz. S. Ringström- H.E. Tester, *The Private Ship Letter Stamps of The World*, Part, 2, s.23 v.d.

denizinde yapılan bir denemeye ilk kez iki ülke arasında vapur seferi düzenlenmiştir. Osmanlı Devleti, çok geçmeden, (1827’de) İngiltere’den bir buharlı gemi satın alarak donanmasına katmıştır. Ayrıca İstanbul Tersanesi’nde Amerikalı Foster Rhodes tarafından 1838 yılında bir buharlı gemi inşa edildiği de görülmektedir. Bu arada Sultan II. Mahmut, 1836 Kasımında Varna’ya bir Avusturya vapuru ile seyahat etmiştir. Vapurların, doğa şartlarına daha az bağlı olması, yani uygun rüzgarı beklemek zorunda olmamaları nedeniyle, Osmanlı ülkesinde de ticari alanda tercih edilir olmuşlardı. Osmanlı Devleti’nde tarifeli yolcu ve eşya taşımacılığı 1844 yılında Tersane-i Âmire’nin, “Mesir-i Bahri” vapuruyla başlamıştır. Bu gemi ile Marmara kıyısındaki limanlardan İstanbul’a düzenli seferler yapıyordu. Bu gemiyle birlikte, Boğaziçi’nde taşımacılık yapmak üzere “Eser-i Hayır” vapuru sefere konulmuştu.⁵

Tek nüshası Ankara Üniversitesi Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi’nde bulunan ve Hayrullah Efendi (1820-1866)’nin yazdığı “Yolculuk Kitabı” adlı eserde, 1860’lı yılların başlarında Tersane-i Âmire vapurlarının İstanbul’dan, Hereke-İzmit, Mudanya Gemlik, Silivri-Tekirdağ, Gelibolu- Midilli-İzmir, Kavala-Golos-Selânik, İzmir-Sakız-Rodos, Rodos-İskenderiye, Anadolu Limanları-Beyrut, İzmir-Girit- Sisam’a düzenli seferler yaptığı, hareket günleri, seyahat ücretleri, yolculuk süreleri belirtilmiştir. Her ne kadar vapurların isimleri verilmemiş olsa da Osmanlı Deniz taşımacılığı konusunda verdiği bilgiler, 1860’larda Osmanlı karasularında seyreden gemilerin tonajları ve rekabet güçleri hakkında aydınlatıcı bilgilerle dolu olan bu çalışma gerçekten önemli bir kaynaktır. Kitabın kenarına düşülen notta “Merkezi İstanbul’da olmak üzere *Fevaid-i Osmaniye* namı ile bu kerre teşkil olunan kumpanya”dan söz edilmektedir. Bu notlardan anlaşıldığına göre, *Fevaid-i Osmaniye*, “Damat İlhami Paşa’nın Nezareti, Mustafa Fazıl Paşa’nın ve Boğos Bey’in idareleri altında” kurulmuştur. Kuruluş tarihi kesin olmamakla birlikte, *Fevaid-i Osmaniye*’nin, Boğaziçi’nde sefer yapmak amacıyla 1850’de kurulan *Şirket-i Hayriye*’den az önce kurulmuş olduğu anlaşıyor.⁶

Fevaid-i Osmaniye’nin 19 gemiye sahip olduğu *Ali İhsan Gencer* tarafından arşiv belgelerine dayanılarak belirtilmektedir. Ali İhsan Gencer’in çalışmasında verilen bilgilerden gemilerin en büyüklerinin “*Mecidiye*” ve “*Taif*” adlı vapurlar olduğu anlaşılmaktadır. Akdeniz’e gidecek vapurlar, İstanbul’dan akşamüstü kalkıp, ertesi sabah

Gelibolu’ya varmaktaydılar. Bu uzun yolculuğun nedeni, Çanakkale Boğazından gece geçişin yasak olmasıydı.⁷

⁵ Ercüment Kuran, “XIX. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Deniz Ulaşımı İdare-i Mahsusa’nın Kuruluşu ve Faaliyeti” Ç.Y.O, İstanbul, 1995, s. 161.

⁶ Ercüment Kuran, a.g.m., s.161.

⁷ Aktaran, Ercüment Kuran, a.g.m., ss.162.

Yabancılar, XIX. Yüzyılda Osmanlı sularındaki deniz taşımacılığında giderek daha fazla rol oynamaya başlamışlardır. İlk buharlı geminin Atlantik okyanusunu geçmesinden kısa bir süre sonra Türk karasularında bir İngiliz buharlı gemisinin doluşmaya başladığı görülmektedir. Yabancı bayrağı taşıyan gemilerin elde ettikleri imtiyazlar sayesinde Karadeniz’de seyr-ü sefer hakkına sahip olmalarından sonra artık yalnız Akdeniz ve Ege’de değil, Karadeniz’de

de limanlar arası taşımacılığa başlamışlardır. 1833’de Rusların **Odesa Kumpanyası** İstanbul’a ilk seferini düzenledi. 1834’de ise Avusturya’nın **Tuna Kumpanyası** vapurları Kalas Limanı’nda boy gösterdi ve 1836’dan itibaren Avusturya Kumpanyası’nın I.Ferdinand adlı gemisi İshakçı-Tulca ve Varna’ya uğramak üzere, Kalas’la İstanbul arasında on beş günde bir muntazam seferler yapıyordu.⁸ 1837’de Avusturya Kumpanyası İstanbul’la Trabzon arasında da seferler yapmaya başlamıştı. 1840’a gelindiğinde ise artık yeni ve büyük bir şirket Osmanlı karasularında gemilerini yüzdürmeye başlıyordu. Bu dünyaca ünlü **Lloyd Kumpanyası** idi. 1832 yılında Trieste’de kurulan Lloyd önceleri yalnız Akdeniz’de gemi işletirken, 1840’dan itibaren Kalas-İstanbul ve Köstence-İstanbul arasında on beş günde bir; İstanbul-Trabzon arasında ise haftalık düzenli seferler yapmaya başlamıştır.⁹ 1846 yılında Avusturya gemilerinin Osmanlı Deniz taşımacılığındaki payı %10 dolaylarında iken Osmanlı Devleti’nin kendi gemilerinin payı %23’ler civarındaydı.¹⁰

Osmanlı bayrağı taşıyan gemiler genellikle küçük tonajlı ve yelkenli olduklarından taşımacılıkta yabancı gemilerle boy ölçüşmeleri doğal olarak çok zordu. Bu yüzden, hem gemi sayılarını ve sefer aralıklarını sürekli artıran hem de daha güvenli ve hızlı olan yabancı gemileri taşımacılık işlerini almaya başladılar. Fakat yine de zaman zaman bunların da yetersiz kaldığı görülmekteydi. Yabancı şirket gemileri kârlarının daha fazla olduğu hatlara öncelik verdiklerinden; ayrıca Rus ve İran mallarına daha çok ilgi gösterdiklerinden, Osmanlı mallarının taşınması gecikiyor, bu da her yönden ticarete zarar veriyordu. Bu yüzden bazen *Tersane-i Âmire* gemilerinin taşımacılık işini üstlendikleri de oluyordu. Örneğin, 1846 yılı sonlarında Trabzon’da yüklenmeyi bekleyen mallar, Avusturya Lloyd Kumpanyası vapurları tarafından alınmadığı için istenen yardım üzerine *Tersane*’den *Eser-i Cedid* vapuru tahsis edilmişti.¹¹ Bu gibi olaylar yalnızca ticari mallar için değil posta hurç ve çuvalı için de geçerliydi. Osmanlı Devleti’nin, posta taşımacılığı için sözleşme imzaladığı vapur kumpanyalarının kendilerine veya bağlı bulundukları ülkeye ait posta örgütlerinin Osmanlı topraklarında bulunan şubelerinin Osmanlı Postalarıyla sürekli rekabette olduğu göz önünde tutulursa, Osmanlı Posta çantalarının düşeceği ikincil durum ortadadır. 1872’de *Postahane-i Âmire* ıslahatı çalışmaları yürütülürken postanın daha hızlı çalışması için kara postalarının mümkün olduğunca deniz yoluyla ulaştırılması konusunda bazı girişimlerde bulunulmuştu. Posta çantalarının, *Mesageri Maritimes* ve Avusturya Lloyd kumpanyalarıyla

⁸ M.A. Ubucini, *Osmanlı’da Modernleşme Sancısı (Türkiye Üzerine Mektuplar)*, Çev. Cemal Aydın, İstanbul 1998, s. 298 vd.

⁹ Ubucini, a.g.e., s. 293.

¹⁰ Ubucini, a.g.e., s. 292.

¹¹ Kütükoğlu, a.g.m., s.122.

gönderilmesi ile eskiden tatar ile karadan ulaştırılmaya çalışılan postaların varış zamanları kısaltılmaya çalışılmıştır. Örneğin, İstanbul'dan Bağdat'a giden 465 saat süren tatar postası genellikle 35-40 günde yerine ulaşırken, Bağdat'tan İskenderun'a giden yolun kullanılmasıyla Rusya vapurlarına verilecek posta çantaları, 14 gün içerisinde İstanbul'a ulaşabilecekti. Bunun gibi, Yanya'dan gönderilen posta, İstanbul'a yazın 18, kışın da 21 günde gitmekteyken, Avusturya vapurları aracılığıyla Venedik körfezinde bulunan Santa Grande iskelesinden 5 günde ve Golos iskelesinden 2 günde gelecekti.¹²

Osmanlı sınırları içinde en yaygın posta ağına sahip devlet olan Avusturya, posta taşımacılığını Lloyd ve Tuna Buharlı Gemi Kumpanyalarıyla yürütüyordu.¹³ Güvenlik konusundan bahsederken şunu da kaydetmek gerekir ki, Avusturya Kumpanyası'nın başına da bazı kazalar gelmiyor değildi. Örneğin, 6 Eylül 1874'de Rusçuk, Hazargrad, Şumnu ve Varna posta çantalarını taşıyan Avusturya gemisinden posta çantaları Varna'ya çıkarılacağı sırada şiddetli dalgalardan etkilenen sandalın devrilmesiyle çantaların içine su girmesiyle mektuplar okunamaz derecede ıslanmış ve o halde alınarak gideceği adreslere dağıtılmıştı.¹⁴

Karadeniz sahillerinde çalışan Osmanlı posta vapurları da aynı şekilde çeşitli aksaklıklar yüzünden postanın gecikmesine engel olamıyorlardı. Bunun yanında bazen de vapurların postayı almadan, ya da limana hiç uğramadan gittikleri oluyordu. Bu da postanın gecikmesine ve bundan dolayı da gazetele- re akseden çeşitli şikayetlere yol açıyordu. Karade-

niz sahillerinde işleyen Osmanlı Posta Vapurları Ereğli limanına uğrayıp kömür ve postaları alarak geçerlerdi. 1875 yılı Nisanında bu geçerli uygulamanın dışına çıkan *Medar-ı Tevfik* vapuru, Trabzon'dan gelip Ereğli limanından eşya, yolcu ve kömür almış ama Postahane-i Âmire'ye teslim edilecek olan tüccar mektupları ve diğer postaları her nasılsa almadan limandan ayrılmıştır. Bunun üzerine tüccar ve diğer mektup sahiplerinin şikayetiyle posta çantaları *Maden-i Hümayun* posta çantasıyla birlikte Ereğli'den İstanbul'a gitmek için hareket eden *Hüseyin Kaptan* yönetimindeki yelkenli gemiyle sekiz gün gecikmeyle gönderilmişti.¹⁵ 1883'de ise Mesageri Maritimes vapurlarından biri yunan sahillerinde karaya oturunca Avrupa postası Varna Postasıyla gönderilmiş ve bu da bir haftalık bir gecikmeye neden olmuştu.¹⁶ Yine aynı tarihlerde İstanbul limanından hareket eden *Kalibo* adlı vapur fırtına yüzünden Varna'ya üç gün geç ulaşmış, oradan aldığı mektuplarla birlikte yine fırtınayla boğuşarak İstanbul'a geri dönmüştü.¹⁷

Rus postaları da 1857'den itibaren *Rus Buharlı gemi ve Ticaret Şirketi* tarafından taşınıyordu. Bu şirkete ait vapurlar Karadeniz'de Batum'dan başlayarak, Rize, Trabzon, Samsun, Gire-

¹² Ruzname-i Ceride-i Havadis, 8 Haziran 1288.

¹³ Mübahat S. Kütükoğlu, "Tanzimat Devrinde Yabancıların İktisadi Faaliyetleri" 150. Yılda Tanzimat, TTK. Ankara, 1992, s.129, Sonkor, *Pul Meşheri*, sayı ¼ (15 Nisan 1931), s.54, Kuyaş, a.g.m., s.51.

¹⁴ Basiret, 9 Eylül 1290.

¹⁵ Basiret, 5 Nisan 1291.

¹⁶ Vakıf, 2 Kânunusani 1883.

¹⁷ Vakıf, 30 Kânunevvel 1883.

sun limanlarına uğrayarak İstanbul'a gelmekte ve oradan Lâzkiye, Kudüs ve Trablusşam'a kadar uzanmaktaydı. Şubat 1871'den itibaren eskiden Hicaz tarafına *Hidiviye* vapurlarıyla gönderilen mektupların, Yemen'e de uğrayan Avusturya Vapurlarıyla gönderilmesi için irade çıkarılmıştır.¹⁸ Nisan 1875'den itibaren Fransız Mesageri Maritimes vapurları Tuna üzerinde sefer yapmaya başlamışlardı. Aynı tarihte Avusturya Kumpanyası Marsilya hattını hizmete açmıştı.¹⁹ Yine 1875'te Osmanlı postalarının taşınması için Fransız *Fresbene Kumpanyası* ile Ocak 1876'dan itibaren geçerli olmak üzere bir sözleşme imzalanmıştı.²⁰

Fransızlar Messagerie acentelerinde bir komisyon kurmuş ve posta işlemlerini buradan yürütmüşlerdir. Ancak Fransızlar Posta taşımacılığında Avusturyalılar kadar etkin ve başarılı olamamışlardır. Avusturya postası hem ücret, hem de çalışma disiplini bakımından daha çok rağbet görmüştür. Avusturya Postasının mektup taşıma ücreti İzmir ve Marsilya arasında 1.65 frank, İzmir-İstanbul arasında 0,70 frank dolaylarında iken Fransız postasının ücretleri, Marsilya için 2, İstanbul için 1 frank idi. Üstelik Avusturyalılar ticaretin akışını göz önünde tutarak postaların geliş gidiş saatlerini bu düzene göre ayarlamışlardı. Örneğin, İzmir'in ilişkide olduğu tüm Avrupa şehirleri ve diğer pazarlarla yapılan haberleşme haftanın belli bir gününde taşınıyor ve bunlar İstanbul'a Viyana Postası'nın kalkışından iki ya da bir gün önce ulaşıyordu. Avusturya'nın Tuna Kumpanyası Vapurları hareket saatlerini buna göre ayarlamıştı. Fransız tarifeleri ise, ayın belli tarihleri esas alınarak düzenlendiğinden iki şehrin mutad işlemleri ve ihtiyaçları göz önünde tutulmamıştı.²¹ Böylece Avusturya Postası sadece İstanbul haberleşmesi bakımından değil, İstanbul yolunu kullanan Karadeniz ve Rusya haberleşme ağı bakımından da avantajlı durumda bulunuyordu. Fransız Postası'nın, Avusturya ile rekabet edememesinin bir sebebi de posta kabullerindeki formalitelerin fazla oluşu idi. Formaliteleri tamamlamak amacıyla vapurların kalkışından saatler öncesinde posta kabul işlemleri durduruluyordu. Oysa ki, özellikle Avusturya postaları vapurların kalkış saatlerinden sadece 15 dakika öncesine kadar mektup ve posta paketi kabul ediyordu. Üstelik limanlara ve büyük şehirlerin ana caddelerine kurulmuş olan Avrupalı Posta ve Denizcilik şirketlerinin büroları başını çevirip postane aramaya gerek bırakmayacak şekilde kolayca görülebiliyordu. Oysa Osmanlı postaneleri çoğu yerde kira ile tutulmuş binaların üst katlarında hizmet vermeye çalışıyordu. Osmanlı hükümeti bu konuda da onlarla rekabet edebilmek için zaman zaman bazı önlemler almaya yönelmiştir. Bunlardan en göze çarpanı Avusturya postalarının ana

¹⁸ İrade, Dahiliye, 44831.

¹⁹ Basiret, 9 Nisan 1291.

²⁰ Basiret, 21 Temmuz 1291.

²¹ Kütükoğlu, a.g.m., s.130, Seyfettin Raşit, "Türkiye'de Ecnebi Postaları Nasıl Teessüs Etti", Pul Meşheri, s. 33, 34, 35.

cadde ve limanlara yakın bölgelerden uzağa taşınması için yazılan bir belgede kendini göstermektedir.²²

Osmanlı Posta ve Telgraf Nezareti, her ne kadar kendi postalarını kendisi taşımak istese de henüz demiryollarının yeni yeni yapıldığı bir dönemde, tamamen Osmanlı yönetiminde çalışan güçlü bir deniz ticaret filosuna sahip olamamanın sıkıntısını çekmiştir. Bu sıkıntı Osmanlı postalarının yabancı vapur şirketleri ile taşınması yoluna başvurmak zorunda kalmıştır.

Osmanlı Devleti, Uluslararası Posta Birliği'ne katıldıktan sonra, 1875 yılının Ocak ayından itibaren, *İttihat Postası* adıyla yeni bir birim oluşturduğundan artık yabancı postaların varlığına gerek kalmadığını belirterek bunların kapatılması yolunda bazı girişimlerde bulunmuş; fakat yabancıların henüz Osmanlı postalarının yeterince güçlü ve güvenli olmadığını, eğer postalarını modern Avrupa düzeyine getirebilirse bu durumda seve seve kendilerinin çekilebileceğini de gerekçe göstererek kapatma kararına karşı çıkmaları üzerine Osmanlı Postaları rekabet kuralları çerçevesinde bu kez posta taşımacılık sistemini zorlayarak yeni bir yol denemiştir. Daha önce de belirtildiği gibi, Osmanlı Hükûmeti tarafından, Avrupalı Posta Örgütlerinin haftada iki kez Varna yolu ile gönderdiği postalarla rekabet etmek için özel vapurlar sefere konulmuş, ancak başarı sağlanamamıştır.

1882 yılında İstanbul'a gelip giden posta vapurlarının hangi ülkelere ait oldukları, bunların hangi sıklıklarla gelip gittikleri ve miktarları hakkında bir araştırma yapılmış ve bu araştırmanın sonucunda yabancı vapurlarının bu işi ne kadar büyük bir kazanç kapısı haline getirdikleri anlaşılmıştı.²³ Başta Avusturya olmak üzere Rusya, İngiltere ve Fransa'nın ticaret ve posta gemileri haberleşmenin büyük bir kısmında söz sahibi olmuşlardı. Osmanlı Postalarının yabancı vapur şirketleriyle değil, yerli vapurlarla gönderilmesi düşünülmüştü.

1896 yılında Osmanlı Hükûmeti, Flaryo Vrobatino adlı Vapur Şirketiyle, Hamidiye ve Hacı Davut Vapur kumpanyalarıyla daha önceden imzalanmış sözleşmeye benzer şartlarla posta taşıma antlaşması yapmıştı.²⁴

²² Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Y.A. (M.Kâmil Paşa Evrakına Ek)86/11.

²³ Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Osmanlı Arşivi Y.MTV, 8/67.

²⁴ İrade, Tel -Pos, 249/16.

Pulculuk - Müzayede

Kalitenin Güvenilir Adresi..

LINDNER
Das Original

Yetkili Bayi

Müzayadelerin yeni adresi

www.sarppulculuk.com

Pul ve Para Koleksiyonlarınız En İyi Şekilde Değerlendirilir.

📍 Fevzi Paşa Bulvarı, No: 10/101-112, Çankaya
(Bahçeliler İş Hanı, No: 101 ve 112) KONAK - İZMİR

☎ +90 507 811 53 20

1892 POSTA REHBERİ

ÖNEMLİ BİR EKSİKLİĞİN GÜN YÜZÜNE ÇIKARILMASI

Bülent PAPUÇÇUOĞLU

2003 yılında, değerli kardeşim, duayen filatelist M. Ziya Ağaoğlu ile "RESİMLİ OSMANLI-TÜRK POSTA DAMGALARI 1840-1922" isimli 10 ciltlik kitabımızın çalışmalarına başladığımızda, yaptığımız ilk iş elimizde bulunan 9 adet Posta Rehberindeki postahanelerin adlarının yerlerini saptamaktı.

Bunu yaparken 1892 Posta Rehberi dikkatimizi çekti. Rehberde, o tarihte açılmış olamayacak kadar çok yer ismi vardı. Biraz daha dikkat edince, her sayfadaki tablonun en solunda yer alan "POSTA ve TELGRAF MERKEZLERİ MUAMELATI" başlıklı, ikiye bölünmüş sütunda çoğu yer isminin karşılığında herhangi bir işaret veya açıklama olmayışydı. Bundan da, karşılığında işaret olmayan yerlerde postahane olmadığı, bu isimlerin sadece yerlerinin nerede olduğunu ve idari durumlarını belirtmek için mevcut olduğu kanısına vardık (Resim 1, 2).

حروف هجا صره سیله ترتیب ایدیلان جدول آتی حکومت معظمه عثمانیه نك ملحقاتندن اولان كافه ممالکی شاملدر

۱۰

اسمى بلدان	ولایتی	سنجاغی	قضاسی	اعتباری	تعیین موقع	پوسته و تلغراف مرکز لری معاملاتى
اب	یمن	تعز		قضا	خطه یمانیه	ع
اباک	سیواس	توقاد	اربعه	ناحیه	اناطولی	داخل
اباغای	وان	وان	بارکیری	ناحیه	اناطولی	داخل
ابانه	قسطنونی	قسطنونی	اینه بولی	ناحیه	اناطولی	ع
ابرادی	قونیه	تکه	اقسکی	ناحیه	اناطولی	ت
ابریق تیه	ادرنه	ادرنه	جسر ارکنه	ناحیه	روم ایلی	داخل
ابزغوزده «چرمنیکه»	مناستر	ایلبصان		ناحیه	روم ایلی	داخل
ابسیله	سیواس	سیواس	خافیق	ناحیه	اناطولی	داخل
ابصافی	استانبول	ازمید	اطه بازاری	ناحیه	اناطولی	داخل
ابوطاهر	معموره العزیز	معموره العزیز		ناحیه	اناطولی	داخل
ابو کال «البو کال»	مستقل	زور		قضا	اناطولی	داخل
ابوعریش	یمن	حدیده		قضا	خطه یمانیه	ع
ابوالخصیب	بصره	بصره		ناحیه	اناطولی	داخل
ابوفلفل	حلب	حلب	باب	ناحیه	اناطولی	داخل
ابوجواریر	بغداد	حله	سماوه	ناحیه	اناطولی	داخل
ابوالهنیدی	ارضروم	ارضروم	اووه	ناحیه	اناطولی	داخل
ابها	یمن			مرکز لوا	خطه یمانیه	ت.ش
ابه می	سیواس	اماسیه		ناحیه	اناطولی	داخل
ایانوو یانو	کرید	لاشید	اویانو	مرکز قضا	کرید اطه سنده	داخل
ایقرون	کرید	اسفاکیه		قضا	کرید اطه سنده	داخل

Resim 1

<< HURUF-I HECA SIRASIYLA TERTİB EDİLEN CEDVEL ATİ HÜKÜMET-İ MUHAZZAMA-I OSMANİYE'NİN MÜLHAKATINDAN OLAN KÂFFE-I MEMALİKİ ŞAMİLDİR >>
 “ALFABETİK SIRA İLE DÜZENLENEN CETVEL GELECEK YÜCE OSMANLI HÜKÜMETİNE BAĞLI OLAN TÜM TOPRAKLARI KAPSAMAKTADIR “
 (THE REGISTER, ARRANGED IN ALPHABETICAL ORDER, ENCOMPASSES ALL THE TERRITORIES SUBJECT TO THE SUBLİME OTTOMAN GOVERNMENT)

<<POSTA ve TELGRAF MERKEZLERİ MUAMELATI>> “POSTA ve TELGRAF MERKEZLERİNİN İŞLEMLERİ” (OPERATIONS of the POST and TELEGRAPH OFFICES)		<<TAYİN MEVKİİ>> “KONUMU” (POSITION)	<<İTİBARI>> “İDARİ NİTELİĞİ” (ADMINISTRATION)	<<KAZASI>> “KAZASI” (KAZA)	<<SANCAĞI>> “SANCAĞI” (SANDJAK)	<<VİLAYETİ>> “VİLAYETİ” (VILAYET)	<<ESAMİ-İ BELEDAN>> “BELDELERİN İSİMLERİ” (NAMES of the TOWNS)	
	ع	DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	KAZA		TAİZ	YEMEN	AB
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	ERBAA	TOKAD	SİVAS	ABAK
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	BARGİRİ	VAN	VAN	ABAGAY
	ع	SAHİL (LITORAL)	ANADOLU	NAHİYE	İNEBOLU	KASTAMONU	KASTAMONU	ABANA
	ت	DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	AKSEKİ	TEKE	KONYA	İBRADİ
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	CİSR-İ ERGENE	EDİRNE	EDİRNE	İBRİKTEPE
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE		İLBASAN	MANASTIR	İBZOGOZDA (ÇERMENİKA)
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	HAFİK	SİVAS	SİVAS	İBSİLE
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	ADAPAZARI	İZMİD	İSTANBUL	AB-I SAFİ
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE		MAMURET-ÜLAZİZ	MAMURET-ÜLAZİZ	EBU TAHİR
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	KAZA		ZOR	MÜSTAKİL	EBU KEMAL (ELBU KEMAL)
	ع	DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	KAZA		HUDEYDA	YEMEN	EBU ARIŞ
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE		BASRA	BASRA	EBU ELHASİB
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	BAB	HALEB	HALEB	EBU FİLFİL
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	SEMAVE	HİLLE	BAĞDAD	EBU CEVARİR
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE	AVVA	ERZURUM	ERZURUM	EBU ELHİNDİ
<<İŞBU MERKEZDE GÜNDÜZ TAMAMEN MUHABERE OLUNUR>> “BU MERKEZDE GÜN BOYUNCA HABERLEŞME YAPILIR” (COMMUNICATION SERVICES ARE CONDUCTED THROUGHOUT THE DAY AT THIS OFFICE)	ت.ش	DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	MERKEZ LİVA			YEMEN	EBHA
		DAHİLİ (INLAND)	ANADOLU	NAHİYE		AMASYA	SİVAS	EBEMİ
		DAHİLİ (INLAND)	GİRİD ADASINDA	MERKEZ KAZA	AVYANU	LAŞİD	GİRİD	EPANO VİYANO
		DAHİLİ (INLAND)	GİRİD ADASINDA	KAZA		İSFAKİYE	GİRİD	APİKRON

Resim 2

Gerçekten de 1892 Posta Rehberi'nin başlangıç sayfası olan 70. sayfayı (Resim 1) ve onun transkripsiyonu olan Resim 2'yi incelediğimizde, 20 adet olan yerleşim yerinden sadece beşinde işaret olduğunu görüyoruz. Ancak bu işaretlerin yalnızca birinde, o merkezde yapılabilen posta işlemlerinin açıklaması vardır, diğer dördüne ise sadece işaret konmuştur.

İşte rehberi okurken karşılaştığımız en büyük zorluk buydu. Çünkü bu işaretlerin karşısında hiçbir açıklama olmadığı gibi, 70. Sayfadan 179. Sayfaya kadar toplam 110 sayfa olan rehberin hiçbir yerinde bu işaretlerin ne anlama geldiğine dair bir bilgi de yoktu.

Geçtiğimiz günlerde başka bir konuda çalışırken, elimdeki filateli dokümanlarının arasında, büyük bir sevinçle 1892 Posta Rehberi'nin, içinde açıklamalar, istatistikler, ücretler, vb. olan “yazı kısmı”nı buldum. Kapağında da “Kısım-ı Evvel”, yani “ön bölüm” yazıyordu (Resimler 3 ve 4).

یونس‌نامه

اثر

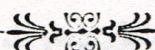
پوسته مدیری معاونی دارالشفقه‌دن مأذون

مصطفی احسان

قسم اول

معارف نظارت جلیه‌سنگ (۸۳۱) نومرولی رخصتنامه‌سی تلغراف و پوسته نظارت علیه‌سنگ
(۱۳۶۲) نومرولی تحسیننامه‌سی اوزرینه طبع اولمشد

هرحق صاحب اثره عائددر

استانبول

(محمود بك) مطبعه‌سی — باب عالی جوارنده ابوالعود جاده‌سندره نومرو ۷۲

۱۳۰۸

مهرسز نسخه‌لر ساخته‌در

Resim 3

POSTA REHBERİ POSTA REHBERİ

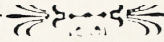
ESER
POSTA MÜDÜRÜ MUAVİNİ DARÜŞŞAFKA'DAN MEZUN
MUSTAFA İHSAN

ESER
POSTA MÜDÜRÜ MUAVİNİ DARÜŞŞAFKA'DAN MEZUN
MUSTAFA İHSAN

KISM-I EVVEL ÖN BÖLÜM

MAAİRİF

MAARİF NEZARET-İ CELİLESİNİN (831) NUMARALI RUHSATNAMESİ TELGRAF VE POSTA
NEZARET-İ ALİYESİNİN (1362) NUMARALI TAHSİNNAMESİ ÜZERİNE TAB' OLUNMUŞTUR
BÜYÜK MAARİF BAKANLIĞININ 831 NUMARALI RUHSATNAMESİ ve YÜKSEK TELGRAF ve POSTA
BAKANLIĞININ 1362 NUMARALI TAKDİRNAMEİ UYARINCA BASTIRILMIŞTIR

HER HAKKI SAHİB-İ ESERE AİDDİR
HER HAKKI ESER SAHİBİNE AİTTİR

İSTANBUL

(MAHMUD BEY) MATBAASI — BABIALİ CİVARINDA EBUSSUUD CADDESİNDE NUMARA 72
(MAHMUD BEY) MATBAASI — BABIALİ CİVARINDA EBUSSUUD CADDESİNDE NUMARA 72

1308
1892

MÜHÜRSÜZ NÜSHALAR SAHTEDİR
MÜHÜRSÜZ NÜSHALAR SAHTEDİR

Resim 4

Ve sürpriz... Bu kısmın sayfaları 1'den başlayıp 69'a kadar gidiyor, 69'dan sonra 180'e atlıyor ve 191. sayfada bitiyordu. Böylece yukarıda bahsettiğimiz 70. sayfadan başlayan 1892 Posta Rehberi'nin, bu kısmın devamı ve tamamlayıcısı olduğu ortaya çıktı.

Nihayet... "Kısm-1 Evvel" in 69. Sayfası (Resim 5). Yıllardır ne olduklarını aradığımız işaretlerin anlamlarının neler olduğunu gösteren ufak bir tablo (Resimler 6 ve 7). Olay çözülmüştü. Artık 1892'de Osmanlı İmparatorluğu topraklarında posta ve telgraf hizmeti veren yerleşimdeki posta-hanelerin hangi işlemleri yaptığını rahatlıkla inceleyebildik.

Bu araştırmaları yaparken, giriş sayfasının altındaki "Mühürsüz nüshalar sahtedir" uyarısı, o dönemdeki telif hakları ve eserin resmî niteliği hakkında çok değerli tarihsel bir bilgi olarak dikkatimi çekti.

İstanbul, Ocak, 2026

(۶۹) (اشارات مخصوصه)	
وزیرک وینہ ہر ولایت شاہانہ دخی اہمیت موقعہ سیلہ جسمانی نسبتندہ متعدد لوالہ (سنجاقلرہ) تقسیم ایدیلرک ہر سنجاق بر متصرفک تحت ادارہ سندہ بولور . بعض سنجاقلر ولایتہ مربوط اولیوب مستقل ادارہ ایدیلکدہدر . سنجاقلر اہمیتلری نسبتندہ برنجی ویا ایکنجی ، یاخود اوچنجی صنف قائمقاملر واسطہ سیلہ ادارہ اولنقدہ بولان قضالہ وقضالہ دخی کاراشنا مدیرلر طرفندن ادارہ اولان ناحیہلرہ تقسیم اولور . نواحی کندیلرینہ ہمجوار اولان قریہلری شامل اولوب یالکیز بعض ولایات شاہانہدہ یکدیگریہ بر چاریکدن بریچق ساعتہ قدر یقین بولان کوچک کویلردن اوچ درت ویا دہا زیادہسی « دیوان » نام عمومی التندہ جمع ایدیلرک امور ادارہسی اختیارلر مجلسنہ حوالہ ایدیلور . ممالک شاہانہک بعض اقسامندہ حالت بدویتدہ یشامقدہ اولان عشائر وقبائل کندی ایچلردن منتخب شیوخ ورؤسا معیتلرندہ بولورلر . کتابلر پوستہلرمنہ عائد معاملاتک تسہیل اجراسی مقصدنہ خادم اولوق اوزرہ ترتیب ایدلش اولدیغندن بلغارستان ، ہرسک وبوستہ ، قبریس ، مثللو امور مخبرہجہ اتحاد معاملہسنہ محتاج اولان ملکترلرک تعریف اقسامندن صرفظلر ایدلشدہر .	
﴿ توصیہ مخصوصہ ﴾	
جدول آتی حکومت معظمہ عثمانیہک ملحقانندن اولان کافہ ممالکی شامل اولوب بولردن ہرہانکی برینک نرہیہ ملحق اولدیغنی وایچارندہ ہانکیلرینک پوستہ وتلغراف مرکزلری بولدیغنی یک نظر دہتبعین ایچون ترتیب ایدلش اولوب مراکز مذکورہیہ عائد معاملاتک صورجریانی دخی بروجہ آتی اشارت مخصوصہ ایلہ کوسترلدیکندن بوبابدہ تعیین احوالی اقتضا ایدن محل ومملکت جدول مذکور اوزرندہ حروف ہجا صرہسیلہ بولہیلور . شوقدر وارکہ املائی لسان عثمانیہ دائر الی الآن بر اصول قطعیہ تقرر ایتماش بولنسنہ با ، ونا ، ویا جیم ویا ذال ، ایلہ یازدیغمز براسمک بعضیلر جہ پ ، ط ، چ ، ز ایلہ یازلمسی محتمل اولسنہ وبونک کبی اختلافاتک احتمال وقوعی طبعی کورنسنہ بناء ہرہانکی بر حرف صرہسندہ بولنہ میان اسمک او حرف تلفظ خصوصندہ قرین اولان حرف دیگر صرہسندہ آرائسی توصیہ ایدیلور .	
﴿ اشارات مخصوصہ ﴾	
ممالک شاہانہ وممالک اجنبیہیہ عادی مکتوب واوراق سائرہ قبول ایدن پوستہ مرکزی	ع
ممالک شاہانہ وممالک اجنبیہیہ تعہدلی مکتوب واوراق سائرہ قبول ایدن پوستہ مرکزی	ت
ممالک شاہانہ وممالک اجنبیہیہ عادی وتعہدلی مکتوب واوراق سائرہ ویا لکیز ممالک شاہانہیہ امانت قبول ایدن پوستہ مرکزی	ع . ت
یا لکیز مخبرات ترکیہیہ مخصوص تلغراف مرکزی	ش
یا لکیز مخبرات اجنبیہیہ مخصوص تلغراف مرکزی	غ
مخبرات ترکیہ و اجنبیہیہ مخصوص تلغراف مرکزی	ش . غ

Resim 5

تاریخ اولون سورت دییئر عسره سینه ارامسی توشیه اییینور .

✦ اشارات مخصوصه ✦

ع	ممالك شاهانه وممالك اجنبیه عادی مکتوب واوراق سائر قبول ایدن پوسته مرکزی
ت	ممالك شاهانه وممالك اجنبیه تعهدلی مکتوب واوراق سائر قبول ایدن پوسته مرکزی
ع.ت	ممالك شاهانه وممالك اجنبیه عادی و تعهدلی مکتوب واوراق سائر ویا لکز ممالك شاهانه به امانت قبول ایدن پوسته مرکزی
ش	یا لکز مخبرات ترکیه به مخصوص تلغراف مرکزی
غ	یا لکز مخبرات اجنبیه به مخصوص تلغراف مرکزی
ش.غ	مخابرات ترکیه واجنبیه به مخصوص تلغراف مرکزی

Resim 6

<< İŞARET-İ MAHSUSA >>

“ ÖZEL İŞARETLER “

MEMALİK-İ ŞAHANE ve MEMALİK-İ ECNEBİYEYE ADI MEKATİB ve EVRAK SAİRE KABUL EDEN POSTA MERKEZİ OSMANLI ÜLKESİ ve YABANCI ÜLKELERE ADI MEKTUPLAR, EVRAK, vs KABUL EDEN POSTA MERKEZİ	ع
MEMALİK-İ ŞAHANE ve MEMALİK-İ ECNEBİYEYE TAAHHÜDLÜ MEKATİB ve EVRAK SAİRE KABUL EDEN POSTA MERKEZİ OSMANLI ÜLKESİ ve YABANCI ÜLKELERE TAAHHÜTLÜ MEKTUPLAR, EVRAK, vs KABUL EDEN POSTA MERKEZİ	ت
MEMALİK-İ ŞAHANE ve MEMALİK-İ ECNEBİYEYE ADI ve TAAHHÜDLÜ MEKATİB ve EVRAK SAİRE ve YALNIZ MEMALİK-İ ŞAHANEYE EMANET KABUL EDEN POSTA MERKEZİ OSMANLI ÜLKESİ ve YABANCI ÜLKELERE ADI ve TAAHHÜTLÜ MEKTUPLAR, EVRAK vs., ve YALNIZ OSMANLI ÜL- KESİNE EMANET KABUL EDEN POSTA MERKEZİ	ع.ت
YALNIZ MUHABERAT-I TÜRKİYEYE MAHSUS TELGRAF MERKEZİ SADECE TÜRKÇE HABERLEŞMEYE MAHSUS TELGRAF MERKEZİ	ش
YALNIZ MUHABERAT-I ECNEBİYEYE MAHSUS TELGRAF MERKEZİ SADECE YABANCI DİLDE HABERLEŞMEYE MAHSUS TELGRAF MERKEZİ	غ
MUHABERAT-I TÜRKİYE ve ECNEBİYEYE MAHSUS TELGRAF MERKEZİ TÜRKÇE ve YABANCI DİLDE HABERLEŞMEYE MAHSUS TELGRAF MERKEZİ	ش.غ

Resim 7

ARŞİVLERDEN

Evlad-ı Şüheda Vergisi'nin Yürürlüğe Girişi

Dr. M. Levent ACAR

Maliye Nezareti

Varidat Müdüriyeti Umumiyesi

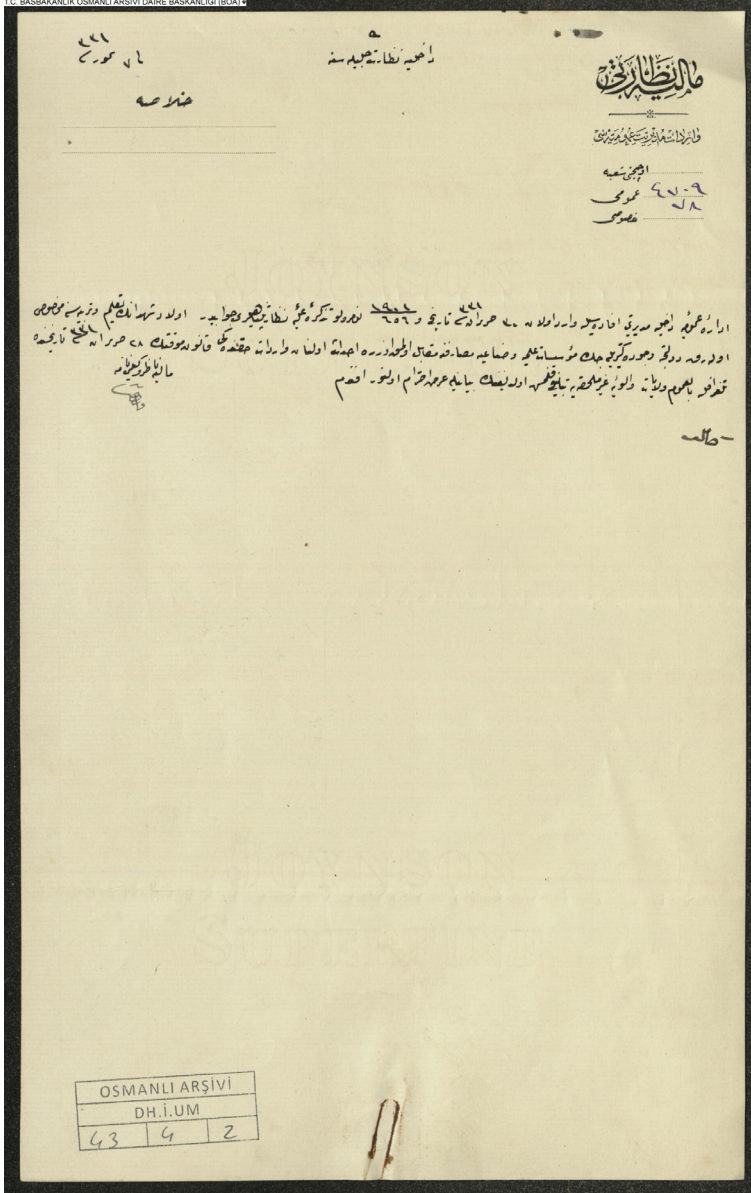
Dahiliye Nezareti Celilesine

Fi 7 Temmuz (1)331

İdare-i Umumiye-i Dâhiliye Müdüriyeti ifade-
siyle varid olan 30 Haziran Sene 331 tarih ve
1904/656 Numarolu Tezkere-i Aliyye-i Nezâ-
retpenahilere Cevabdır. Evlad-ı Şühedâ'nın
tâ'alim ve terbiyesine mahsus olarak Devletçe
vücuda getirilecek müessesat-ı Aliyye ve Sana-
yi mesarifatına mukabil olmak üzere ihdas olu-
nan vâridat hakkındaki Kanûn-ı Muvakkat 28
Haziran sene 331 tarihinde telgrafla Bil'umum
Vilâyet-i Elviye-i Gayri Mülhakaya tebliğ kılın-
mış olduğunun beyanıyla arz-ı ihtiram olunur
Efendim.

Maliye Nazırı Namına

İmza

DH.İ.U.M.00043.00004.002

Maliye Bakanlığından Dönemin İçişleri Bakanlığı olarak anılan Dahiliye Nezâretine gönderilmiş belgede: Şehit
Evlatlarının eğitimi için Devletimiz tarafından çıkartılan 'Evlâd-ı Şühedâ Vergisi' Kanunu 28 Haziran 1331
tarihinde telgraf ile Vilâyet-i Elviye-i Gayri Mülhaka'ya bildirmiş olduğunu yazıyor. Kanun 25 Haziran 1331(8
Temmuz 1915) tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Vilâyet-i Elviye-i Gayri Mülhaka: İdari olarak doğrudan merkeze bağlanmış olan Lübnan, Mısır, Bos-
na, Girit Hicaz ve Yemen Livalarına verilen isim.

Osmanlı Arşivi (BOA) Dahiliye(DH) İdare-i Umumiye (İ.Um) Kutu(K):43 Gömlek(G):4 Sıra(S):2

PUL HİKAYELERİ

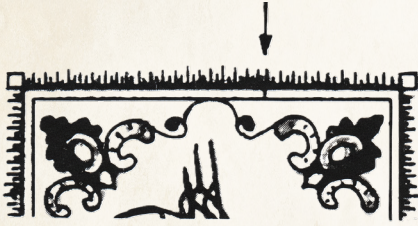
Tuğralı Pullarda Gizli Noktalar

Mine AYÇİÇEK

Tuğralı pulların her valöründe esas resim, motif ve tezyinatla ilgisi olmayacak ve resmin simetrikliğine uymayan nokta ve çizgicikler, sanki işaretler bulunur. Sikkezenbaşı Abdülfettah ve Enserci-oğlu Agop tarafından kasten resmin belli yerlerine konan ve bundan üretilen nihai taş kalıbın her bir puluna geçen bu işaretlere “gizli noktalar” diyoruz. Şüphesiz sahtekarlığı önlemek veya meydana çıkarmak gayesini güden bu kurnazlık, oldukça başarılı olmuştur. Bununla beraber, bilhassa 1 kuruş sahtelerinin pek çoğunda bu gizli nokta bulunur. Demek oluyor ki hakiki ve sahte pulların ayırımında büyük ölçüde faydalı olan bu gizli noktalar, 1 kuruşluk (İkinci ve Üçüncü Emisyon) için yeterli değildir. Fakat bu gizli noktadan başka pul ölçüleri, kağıt cinsi, renk, desen özellikleri gibi pek çok diğer unsur sayesinde ekspertiz olanağı vardır. Ne yazık ki bu gizli noktalar, her emisyon için aynıdır ve amatörler emisyonları ayırd etmek için kolaylık sağlamaz. Yalnız 2 kuruşluk pullarda Birinci ve İkinci Emisyon’da farklı gizli noktalar olması bir istisna oluşturmaktadır.

A.Passer, kitabında gizli noktalardan bahsetmiş, her dört valör için bunların yerini tespit ettikten sonra 20 para, 1 ve 5 kuruş eselerinde de bu gizli noktaların bulunduğunu fakat 2 kuruşluk bir ese görülmediğini söylemiştir. Ayrıca Birinci Emisyon’da gizli nokta bulunmadığını, gizli noktaların muhtemelen İkinci Emisyon’da eklendiğini ileri sürmüştür.

Sadık Ceylan da, her üç emisyon için yaptığı şemalarda gizli noktaları işlemiş, fakat gizli nokta deyimini kullanmamıştır. Birinci Emisyon 2 kuruş için gizli nokta göstermemiştir.

Resim 1 - 20 para (İkinci ve Üçüncü Emisyon):

Üst iki çerçeve arasında, yaklaşık olarak soldan 2/3, sağdan 1/3 uzaklıkta düşey bir doğru parçası. Tam yeri, dış tezyinatı oluşturan uzun ve kısa hatlardan, sağdan itibaren onuncu uzun hat ile solundaki kısa hat arasındadır.

Resim 2 - 1 kuruş (İkinci ve Üçüncü Emisyon):

Sol iç çerçeve yukarı kısma yakın bir yerde küçük bir nokta. Tam yeri iç çerçevenin sol üst köşesinden 2 mm aşağıda, arabesk tezyinatın ortasında bulunan çift yayın karşısındadır.

Resim 3 - 2 kuruş (İkinci Emisyon):

Alt dış tezyinatı, sağdan dördüncü dairenin içinde bir nokta.

Resim 4 - 5 kuruş (Birinci ve İkinci Emisyon):

Aynen 1 kuruştaki gibi sol iç çerçeve üzerinde bir nokta fakat sol üst iç köşeye 2 mm yerine 1,5 mm uzaklıkta.

Kaynak: Ara N. Garmiryan, *İlk Türk Pulları Tuğralı Pullar*, Burak Pul Evi Yayınları No:2.

Ara N. Garmiryan, uluslararası düzeyde tanınan bir Ermeni asıllı filatelist, araştırmacı ve sergi jüri üyesidir. Özellikle Osmanlı dönemi, Kafkasya ve Ermeni posta tarihi üzerine yaptığı çalışmalarla bilinmektedir.

KİTAP TANITIMI

YENİ BİR BAŞVURU KAYNAĞI:

DEVLET-İ 'ALİYYE

OSMANLI İMPARATORLUĞU POSTA ŞUBELERİ

Bülent PAPUÇÇUOĞLU

Osmanlı Posta Tarihi araştırmalarına ışık tutacak, yılların emeğiyle hazırlanmış çok kapsamlı bir eseri sizlere duyurmanın heyecanını yaşıyoruz. Dört kitaptan oluşan bu yeni çalışma, Osmanlı İmparatorluğu posta damgaları konusunda bugüne kadar hazırlanmış en detaylı külliyat olma özelliğini taşıyor.

Eserin Öne Çıkan Özellikleri:

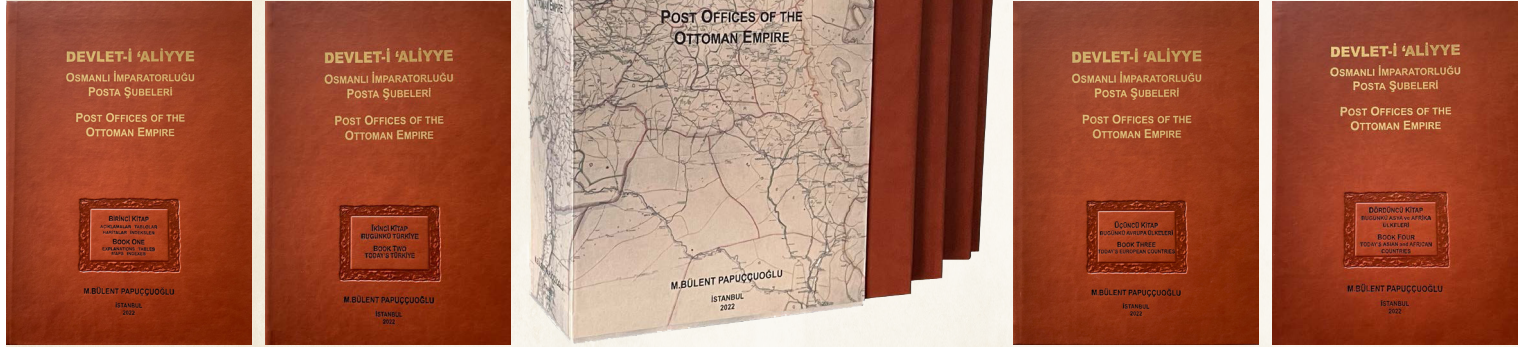
- **Devasa İçerik:** Toplamda 1.149 sayfadan oluşan bu eser, tamamen renkli baskı olup Türkçe ve İngilizce dillerinde hazırlanmıştır.
- **Geniş Coğrafya:** Üç kıtaya yayılmış bulunan Osmanlı İmparatorluğu'nun posta şubeleri, bilinen en detaylı bilgileriyle ve bu şubelerde kullanılan, bugüne kadar görülen, bütün posta damgaları titizlikle incelenmektedir.
- **Eşsiz Veri Seti:** Kitaplarda toplam 9.082 adet damga incelenmiş; bunlardan 1.017 tanesi ilk kez bu eserle literatüre giren yeni bulunmuş dokümanlara aittir. Toplamda 2.205 merkeze ait damgalar tüm detaylarıyla sunulmaktadır.
- **Zengin Ekler:** Her kitabın arka kapağındaki cepte; 1856, 1869, 1889 ve 1902 yıllarına ait, cm boyutlarında tam renkli ve Latin harfli posta haritaları bulunmaktadır.
- **Bilimsel Tasnif:** Her bir damga için Türkçe ve Fransızca okunuşlar, kullanım dönemleri, tipler ve nedret bilgileri titizlikle işlenmiştir.

Kitap Yapısı:

- **Kitap 1:** Tablolar, Posta Haritaları, Postahane Resimleri ve Dizinler.
- **Kitap 2:** Türkiye.
- **Kitap 3:** Avrupa (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Karadağ, Kosova, Kuzey Makedonya, Romanya, Sırbistan ve Yunanistan).
- **Kitap 4:** Asya ve Afrika (Gürcistan, Ermenistan, Kıbrıs, Suriye, Irak, Lübnan, Filistin, İsrail, Ürdün, Suudi Arabistan, Katar, Yemen, Mısır, Sudan).

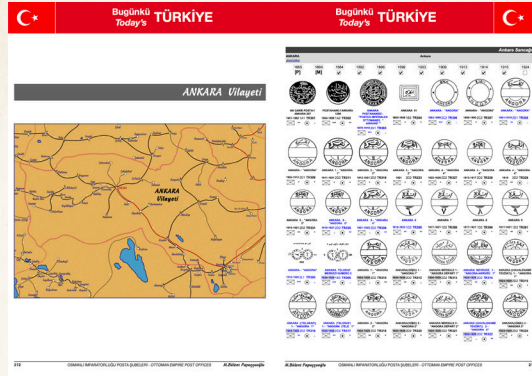
Koleksiyoncular için sadece 150 adetlik özel seri numaralı baskılı bu eser, kütüphanelerimizin baş köşesinde yerini almayı bekliyor.

DEVLET-İ 'ALİYYE OSMANLI İMPARATORLUĞU POSTA ŞUBELERİ

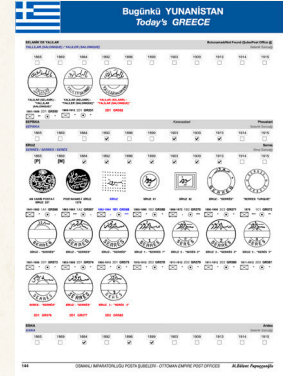
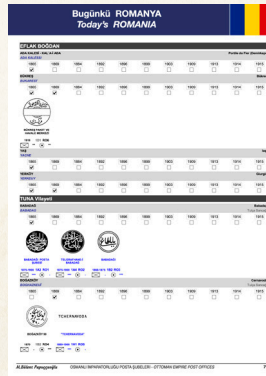
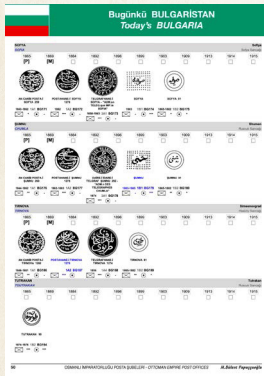
KİTAP 1 : TABLOLAR, POSTA HARİTALARI, POSTAHANE RESİMLERİ, DİZİNLER

KİTAP 2 : TÜRKİYE

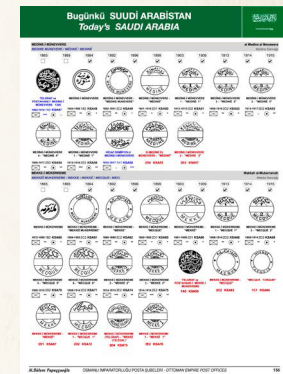
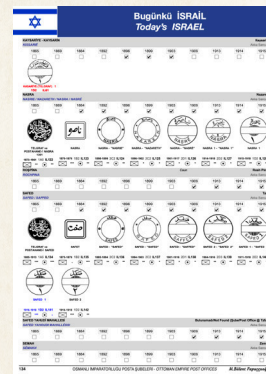
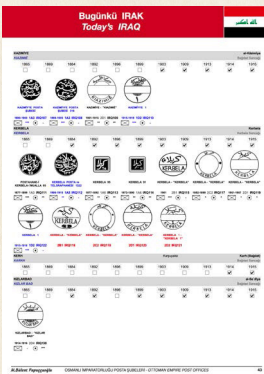
KİTAP 3 : AVRUPA

ARNAVUTLUK, BOSNA-HERSEK, BULGARİSTAN, KARADAĞ, KOSOVA, KUZEY MAKEDONYA, ROMANYA, SIRBİSTAN & YUNANİSTAN

KİTAP 4 : ASYA ve AFRIKA

GÜRCİSTAN, ERMENİSTAN, KIBRIS, SURİYE, IRAK, LÜBNAN, FİLİSTİN, İSRAİL, ÜRDÜN, SUUDİ ARABİSTAN, KATAR, YEMEN, MISIR, SUDAN & LİBYA

ETKİNLİKLER

**OSMANLI POSTA
TARİHİ SERGİSİ**
6 - 16 NİSAN 2026

*Osmanlı Posta Tarihi Araştırma Derneği
tarafından düzenlenen sergide sizleri aramızda
görmekten memnuniyet duyarız.*

OSMANLI POSTALARI

Açılış: 6 Nisan 2026, 11:00
Beyoğlu Tarihi PTT Binası
Sergi Salonu

Sergilenen Koleksiyonlar

- Evlad-ı Şüheda Vergisi
- İstanbul Postaneleri
- Kanal Harekâtı Posta Tarihi
- Osmanlı Dönemi Kartpostalları
- Osmanlı Dönemi Yunanistan'ı Posta Tarihi
- Osmanlı Irak'ı İngiliz İşgal Dönemi Posta Tarihi
- Osmanlı İmparatorluğu Pul Öncesi Dönem 1840 - 1862
- İşgal Altındaki Anadolu'da Posta Hizmetleri 1918-1920

ETKİNLİKLER

ULUSLARARASI KATILIMLI
OSMANLI POSTA TARİHİ
 SEMPOZYUMU

4-5 KASIM 2026
 İSTANBUL

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
 BAKANLIĞI

Ptt

FATİH SULTAN
 MEHMET
 VAKIF ÜNİVERSİTESİ
 1471

ORDAM
 ORTA DOĞU İSLAMİ ARKEOLOJİLER
 VE İZLENİMLERİ MERKEZİ

MUSEUM
 OF OTTOMAN RECORDS

Bilgi için; info@osmanlipostatarihi.org

ÜYELİK ve BAĞIŞ

osmanlipostatarihi.org

Derneğimiz; Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi, diplomatik ve sosyoekonomik yelpazesini Posta Tarihi merceğinden yeniden okumayı ve bu alanda derinlemesine bilgi alışverişine zemin hazırlayacak özgün bir platform inşa etmeyi hedeflemektedir.

Bu akademik ve kültürel ekosisteme; Osmanlı Posta Tarihi-ne dair araştırma yürüten akademisyenler, bu sahada uzmanlaşmayı amaçlayan öğrenciler, tarih ve eğitim odaklı kurumlar, filateli dünyasına değer katan koleksiyonerler ve bu eşsiz mirasın izini süren tüm tarih dostları davetlidir.

Üye olmak için osmanlipostatarihi.org sitesinden indirilecek Üye Başvuru Formu'nun doldurulması ve üye Giriş Bedeli olarak belirlenen 1.000 TL ücretin yine internet sitemizde verilen banka hesabına yatırılarak form ve ödeme dekontunun info@osmanlipostatarihi.org mail adresine iletilmesi yeterlidir.

Üyeler aidatlarını aylık veya yıllık olarak ödemek ve dernek faaliyetlerine katılmakla sorumludur. Üyelik aidatı Dernekler Kanunu gereği tüm üyeler için sabit olup, aylık 100TL olarak belirlenmiştir.

Osmanlı tarih araştırmalarına katkıda bulunmak isteyenler, bağışlarını yine internet sitemizde verilen banka hesabımıza "Bağış" açıklaması ile gönderebilirler.

Detaylı bilgi için osmanlipostatarihi.org sitemizi ziyaret edebilirsiniz.

